

Suvremeni vizualni mediji u nastavi Likovne kulture u razrednoj nastavi

Šalina, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:972131>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski studij za učitelje

Matea Šalina

Suvremeni vizualni mediji u nastavi Likovne kulture

Diplomski rad

Zadar, 2019.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski studij za učitelje

Suvremeni vizualni mediji u nastavi Likovne kulture u razrednoj nastavi

Diplomski rad

Student/ica:

Matea Šalina

Mentor/ica:

doc.dr.art. Marina Đira

Zadar, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Matea Šalina**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Suvremeni vizualni mediji u nastavi Likovne kulture u razrednoj nastavi** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 10. srpnja 2019.

SAŽETAK

Uz pomoć literature kratko je opisana povijest današnjih načina komunikacije koji potječu iz prve polovice 15.stoljeća kada je Johannes Gutenberg sastavio stroj za tiskanje. Izum takvog stroja zapravo je bio početak promjena načina komunikacije koje su danas rezultirale velikim brojem medija. Prikazan je utjecaj koji masovni mediji imaju na pojedinca, odnosno njegovo razmišljanje, ideje i stavove. Taj utjecaj je osobito izražen među djecom i mladima. Kako mediji zauzimaju mjesto drugim agensima socijalizacije mladih i utječu na formiranje njihovih stavova, nameće se potreba za intenzivnim promišljanjem o njihovim utjecajima na odgojne i obrazovne ciljeve i praksu te svakodnevni život djece i mladih u obitelji i školama.

Danas je viđenje upravo ono što definira naše mjesto u svijetu koji nas okružuje, što nam govori da je naše okruženje zapravo velikim dijelom prešlo u vizualno i da smo postali stanovnici vremena vizualne kulture.

Uzimajući u obzir razvoj novih medija koje je donijelo digitalno doba, javila su se i potpuno nova očekivanja od strane korisnika, koji su se postupno navikli na brisanje granica između „tradicionalnih“ funkcija pojedinih uređaja za komunikaciju pa im jedan uređaj poput pametnog telefona služi za sve; telefoniranje, pisanje poruka, ali i pregledavanje vizualnih digitalnih sadržaja poput fotografije i videa putem Interneta.

Nadalje, u radu se opisuju baš ti mediji od kojih su neki, iako prilično stari, u svom digitalnom obliku danas sveprisutni te se razmatraju njihove mogućnosti primjene u suvremenoj nastavi.

Praktični dio rada obuhvaća primjenu suvremenih vizualnih medija u nastavi Likovne kulture i njihov utjecaj na likovni i vizualni izraz učenika. Istraživanje je provedeno s učenicima prvog, drugog, trećeg i četvrtog razreda. Nastavne su teme sadržane u Nastavnom planu i programu te prilagođene potrebama istraživanja. U istraživanju su priloženi pojedini dječji radovi koji su vrednovani i svrstani u vrlo uspješne, uspješne i djelomično uspješne.

Ključne riječi: mediji, vizualnost, suvremeni vizualni mediji, vizualna kultura, fotografija, film, televizija, digitalni medij

Contemporary visual media in art education in elementary school

ABSTRACT

The history of communication is briefly described with the help of literature, dating back to the first half of the 15th century when Johannes Gutenberg compiled a printing press. Invention of a machine was actually the beginning of a change in the way of communication that today resulted in a large number of media. The impact that mass media has on an individual, on his thinking, ideas and attitudes, is presented. This impact is particularly pronounced among children and young people. As media take up the role of other agents of socialization of young people and influence the formation of attitudes, there is a need for intensive reflection on their impact on educational goals and practice and the everyday life of children and young people in families and schools.

Today's vision is precisely what defines our place in the world around us, which tells us that our environment has in fact largely moved into visual and that we have become the inhabitants of the visual culture.

Taking into consideration development of new digital media, new expectations emerged from users who are gradually accustomed to deleting the boundaries between the "traditional" functions of individual communication devices, so a device such as a smartphone serves all ; telephony, write messages, and also view visual digital content such as photos and videos over the Internet.

Furthermore, I putted emphasis onto media which, though quite old, are now omnipresent and are contemplating their possibilities of application in contemporary teaching

Practical part of the work involves the application of contemporary visual media in the teaching of Artistic Culture and their influence on the visual and visual expression of students. The research was conducted with first, second, third and fourth grade students. Teaching topics contained in the Teaching plan and program are tailored to the needs of research. The research included some children's works that were evaluated and classified into very successful, successful and partially successful.

Key words: media, visuals, contemporary visual media, visual culture, photography, film, television, digital media

SADRŽAJ

<u>1. UVOD</u>	1
<u>2. MEDIJI U SUVREMENOM OKRUŽENJU</u>	2
<u>3. VIZUALNOST KAO VAŽAN ASPEKT SUVREMENE MEDIJSKE KULTURE</u>	5
<u>4. MULTIFUNKCIONALNOST KAO ODLIKA DOMINANTNIH SUVREMENIH MEDIJA</u>	7
<u>4.1. FOTOGRAFIJA</u>	8
<u>4.2. FILM</u>	13
<u>4.3. TELEVIZIJA</u>	16
<u>4.4. DIGITALNI MEDIJI</u>	18
<u>5. PRISUTNOST SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U RAZREDNOJ NASTAVI</u>	21
<u>6. PREDLOŽENE NASTAVNE TEME VEZANE UZ SUVREMENE VIZUALNE MEDIJE ZA LIKOVNU KULTURU U RAZREDNOJ NASTAVI PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU U OSNOVNOJ ŠKOLI</u>	23
<u>7. PREDLOŽENE NASTAVNE TEME VEZANE UZ SUVREMENE VIZUALNE MEDIJE ZA HRVATSKI JEZIK U RAZREDNOJ NASTAVI PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU</u>	24
<u>8. PRAKTIČNI DIO</u>	27
<u>8.2. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU LIKOVNE KULTURE U DRUGOM RAZREDU</u>	36
<u>8.3. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU LIKOVNE KULTURE U TREĆEM RAZREDU</u>	42
<u>8.4. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU LIKOVNE KULTURE U ČETVRTOM RAZREDU</u>	49
<u>9. ZAKLJUČAK</u>	56
<u>POPIS LITERATURE</u>	57
<u>POPIS TABLICA</u>	59

<u>POPIS ILUSTRACIJA</u>	60
<u>POPIS SLIKA - TEORIJSKI DIO</u>	60
<u>POPIS SLIKA - PRAKTIČNI DIO</u>	60
<u>ŽIVOTOPIS</u>	62
<u>PRILOZI</u>	63

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada odnosi se na proučavanje suvremenih vizualnih medija te na mogućnosti njihove integracije u Nastavni plan i program za osnovnu školu u okviru nastavnog predmeta Likovne kulture.

Rad je podijeljen na dva dijela. Prvi, teorijski dio, bavi se općenitim opisivanjem današnjeg svakodnevnog okruženja, dominantnim medijima danas, odnosom djece osnovnoškolske dobi prema medijima i njihovim snalaženjima u tom području, zahtjevima suvremene nastave i uporabom tehnologije u svim nastavnim predmetima, a ponajviše u predmetu Likovne kulture.

Vezano uz drugi, praktični dio diplomskog rada i uporabu suvremenih vizualnih medija u nastavi Likovne kulture pisane su pisane pripreme za to istraživanje i izvedene nastavne jedinice uz analizu praktičnih likovnih radova.

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti kako se suvremeni vizualni mediji mogu rabiti u nastavi Likovne kulture i kako njihova uporaba utječe na likovni i vizualni izraz učenika.

2. MEDIJI U SUVREMENOM OKRUŽENJU

Čovjekovo okruženje kroz povijest se uveliko mijenjalo, a u korak s tim išle su i promjene u komunikaciji. Jedna od prvih većih revolucija načinima komunikacije datira iz prve polovice 15.stoljeća kada je Johannes Gutenberg sastavio stroj za tiskanje s pokretnim slovima čime je omogućio veću dostupnost različitih sadržaja širim slojevima društva i od tada taj napredak u komunikaciji ne jenjava. (Hrvatska enciklopedija) Ta i promjene u načinima komunikacije koje su uslijedile u narednim stoljećima rezultirale su nastankom velikog broja medija i njihovom popularizacijom. Suvremeno okruženje je uvelike obilježeno komunikacijom putem masovnih medija koji se razvijaju u skladu s tehnološkim razvojem.

Prema Peruško (2011:15) „masovni mediji su institucije koje zadovoljavaju potrebu društva za javnom komunikacijom u kojoj mogu sudjelovati svi pripadnici društva. Masovni mediji su istovremeno komunikacijski oblici/proizvodi, institucije i kulturne formacije.“

U masovne medije ubrajamo knjige, tisak (novine, časopise), film, televiziju, radio, nosače zvuka i slike (video, CD). (Peruško, 2011) Kako se mediji sve više povezuju s računalnom tehnologijom dolazi do nastanka novih inretaktivnih medija kao što je Internet koji ima značenje vodećeg komunikacijskog medija sadašnjice. (Peruško, 2011)

Slika 1. Izbor između laptopa i knjige

Različiti mediji svojom svepristutnošću različito utječu na čovjekov život i cjelokupno društvo. Prema mišljenju Mandarić (2012:2) „suvremeni mediji oblikuju čovjekovu svakodnevnicu na svim razinama života: utječu na radne navike, kreativnost, socijalizaciju i komunikaciju. Bez medija moderni čovjek ne bi mogao uspješno komunicirati, planirati, zabavljati se, provoditi slobodno vrijeme.“

U svom tekstu Malović (2007:9) piše sljedeće: „Mediji nisu samo vijesti i informacije, ni puka zabava, ni moćno edukativno sredstvo već to sve zajedno; mediji nam u kuću, obitelj, radnu sredinu unose jedan svjetonazor kojeg baš i ne želimo uvijek prihvatiti, ali ga ne možemo niti odbaciti.“

I Zgrabljic-Rotar smatra da masovni mediji neosporno utječu na pojedinca i njegova razmišljanja, ideje i stavove. (2011:11) Prema njoj u digitalnom svijetu prisutna je optimistična vizija da će nova tehnologija pridonijeti općem blagostanju i boljem životu jer otvara nepregledne mogućnosti za nova istraživanja i novu kreativnost u svim područjima ljudskog djelovanja. (Zgrabljic-Rotar,2011:11)

Prema Torlak (2013:1) „nove medijske tehnologije donose nezaustavljive promjene kako na medijskom, tako i na umjetničkom planu, ali i na cjelokupnoj društvenoj sceni.“

„Televizija, Internet, mobilni mediji, ipod... dio su svakodnevnice koji mijenjaju način proizvodnje informacija, njihovu distribuciju, ali i njihovo dekodiranje“ (Torlak, 2013:367) „Suvremeni čovjek provodi veći dio slobodnog vremena uz različite vrste medija, jer između ostalog, u njima pronalazi sadržaje i značenje vremena u kojem živi.“ (Torlak, 2013:368)

Danas je nemoguće zamisliti suvremeni svijet bez masovnih medija, bez obzira na obrazovanje, rasu ili imovno stanje pojedinca. (Dulčić, 2014) Sve generacije podložne su utjecaju medija, a posebno djeca i mladi. (Dulčić, 2013)

Prema Miliši i suradnicima (2009:177) „nemoguće je razmatrati bilo kakve aspekte života mladih izvan konteksta utjecaja medija; oni sve više istiskuju mjesto drugim agensima socijalizacije mladih (škola, obitelj, crkva,...) i utječu na formiranje životnih stilova.“

Opčinjenost suvremenim medijima, prije svega elektroničkim, nameće potrebu za intenzivnim promišljanjem o njihovim utjecajima na obrazovne ciljeve i praksu te svakodnevni život djece i mladih, u obiteljima i školi. (Žderić, 2009:10)

Slika 2. Dijete i televizija

Miliša i suradnici (2009:13) zaključuju da „osim što utječu na zauzimanje stavova usmjerenih prema relativnim društvenim problemima, mediji potiču na kvalitetu komunikacije i imaju veliku usmjeravajuću funkciju na aktivnost mladih.“

Ta se okolnost može na pozitivan način uporabiti i već se rabi u odgojnoobrazovnim ustanovama, od predškolskih do visokoškolskih, u kojima su sve više prisutni raznovrsni uređaji putem kojih se prezentiraju medijski sadržaji. Taj potencijal suvremenih medija u odgoju i obrazovanju ističu i Miliša i suradnici (2009:13) koji naglašavaju sljedeće: „Suvremeno društvo obilježeno je sofisticiranom informacijskom tehnologijom i komunikacijom, kojom se otvaraju nesagledive mogućnosti učinkovitije suradnje učenika i nastavnika, dostupnosti informacija, doživotnog obrazovanja, odnosno cjelokupnog tehnološkog napretka (računalo, Internet, globalizacija,..) koji otvaraju izvanrednu mogućnost dostupnosti informacija iz medija.“

Pritom ne smijemo zanemariti ni negativnu stranu medija, odnosno njihov negativan utjecaj i veliku odgovornost roditelja, odgojitelja, učitelja i nastavnika da promišljeno pristupaju medijima u odgoju i obrazovanju djece i mladih.

Na to upozorava Mužić (2014:404) koji smatra da je „mnogim odraslima virtualno postalo sastavna dimenzija života, a djeci neophodna“ te da „kritički odmak, svijest o rizicima i opasnostima kao da ne postoji pa onda izostaju mjere opreza i postaje upitna sama sloboda korisnika.“ (Mužić, 2014 : 404)

3. VIZUALNOST KAO VAŽAN ASPEKT SUVREMENE MEDIJSKE KULTURE

Prema Torlak (2013:367) „komunikacija među ljudima se mijenjala kroz stoljeća, uglavnom sporo i mukotrпно. Može se reći da je cjelokupna ljudska povijest, povijest pisma, pismenosti, sporazumijevanja, prenošenja poruka, odnosno komunikacije.“

Promjena načina komunikacije uvjetovala je i promjenu samog jezika. „Nekada kompleksan sustava znakova, slova, riječi, rečenica i pravila, sa štampom, TV-om i Internetom, on je u nekim aspektima reduciran na ono odakle je i počela pismenost: na crtanje slika kako bi se predstavilo značenje.“ (Torlak, 2013:367)

Slika 3. Suvremeni oblik komunikacije

„Viđenje prethodi riječima, dijete vidom raspoznaje stvari prije nego što nauči govoriti i upravo je viđenje ono što definira naše mjesto u svijetu koji nas okružuje.“ (Jenks, 2002:10)

„Taj svijet objašnjavamo riječima, no riječi nikako ne mogu ponišiti njegovo postojanje oko nas jer upravo odnos između onoga što vidimo i onoga što znamo nikad nije do kraja uspostavljen.“ (Jenks, 2002:11) Sve nam to govori da je naše suvremeno okruženje velikim dijelom prešlo u vizualno te da smo postali stanovnici vremena vizualne kulture koju različito definiramo. (Jenks, 2002)

„U akademskim krugovima, *vizualna kultura* je termin kojim se konvencionalno obuhvaća slikarstvo, kiparstvo, dizajn i arhitekturu, a koji, također označava kasnomodernističko proširivanje ranije korištenog termina *likovnih umjetnosti*.“ (Jenks, 2002:32) „Daljnim proširivanjem ove odrednice, u pojam *vizualne kulture* mogli bismo

uključiti sve one dijelove kulture čija vizualna pojavnost predstavlja važnu odrednicu njihova postojanja ili svrhe.“ (Jenks, 2002:32)

S obzirom na činjenicu da danas veliki dio sadržaja percipiramo vizualno, može se dogoditi da se previše oslanjamo samo na naše osjetilo vida koje je samo po sebi nedostatno. (Peruško, 2008) (Audio)vizualnim sadržajima nedostaju brojne značajke poput mirisa, okusa i taktilnog doživljaja. (Peruško, 2008) Naše nas oči mogu i zavarati, navesti da mislimo kako je medijska slika stvarnosti zapravo istovjetna istini. (Peruško, 2008)

Te zamke primjećuje i Obradović koji naglašava da su stvarnost i medijska slika stvarnosti i dalje dva pojma koja nisu u potpunosti odvojena jedan od drugog smatrajući da je potpuno pogrešno prihvaćati pojednostavljeno rješenje da je prikazivanje stvarnosti zapravo omogućio nastanak elektroničkih medija jer to i dalje nije stvarnost, već samo medijska slika stvarnosti. (2007)

4. MULTIFUNKCIONALNOST KAO ODLIKA DOMINANTNIH SUVREMENIH MEDIJA

Na stranicama edukativnog Internetskog portala Medijska pismenost piše da je digitalno doba sa sobom donijelo i nove medije, odnosno „područje medija koje se razvilo kulturnom i tehnološkom revolucijom u kojoj središnju ulogu u proizvodnji, pohrani i distribuciji klasičnih audio i audiovizualnih medijskih sadržaja, ali i s njima povezanih drugih sadržaja dostupnih preko društvenih mreža i sustava za razmjenu podataka, imaju računalo, pametni telefon, tablet, igraće konzole, pametni televizori i drugi uređaji međusobno povezani Internetom.“

Prije digitalne ere uređaji su uglavnom imali jednu, osnovnu funkciju; telefon je služio za razgovor, TV prijemnik za gledanje programa, a danas su se stvari drastično izmjenile – uređaji imaju mnogo više od jedne, osnovne funkcije, a funkcija se može odvijati na više različitih uređaja. (Zgrabljic-Rotar, 2011:62)

„Promjena tehnologije uvjetuje kod publike promjene očekivanja. Od tradicionalnih medija očekuje se jedna vrsta *usluge*, jedna vrsta *zadovoljenja potreba* (McLuhan je rekao da je čitanje jutarnjih novina poput uranjanja u kadu tople vode, televizija je *član obitelji* u središtu dnevnog boravka, a radio je *bubanj plemena*), dok mediji na Internetu uvjetuju kod korisnika sasvim drugačija očekivanja, prije svega brzinu izvještavanja, bogatstvo informacija, multimedijalne pogodnosti kao što su zvučni i video isječci, linkovi, interaktivnost.“ (Zgrabljic-Rotar, 2011:27/28)

Kako navodi Prelog, postupno smo se navikli i na brisanje granica između „tradicionalnih“ funkcija pojedinih uređaja; postalo je uobičajeno da telefon ima kameru, da je u fotoaparatu ugrađen mikrofoni, da se platforme za igre koriste i za pretraživanje mreže, te da npr. dio računa za mobilni telefon predstavlja i trošak parkiranja. (Peruško, 2001:206)

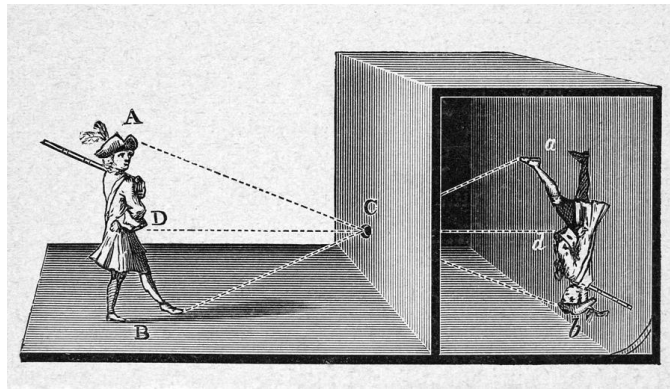
Slika 4. Plaćanje parkinga mobitelom

U nastavku ovog rada stavit će se naglasak na one medije koji su, iako od njih neki i prilično stari, danas sveprisutni, osobito u svom digitalnom obliku na prethodno spomenutim uređajima poput pametnog telefona. Konkretnije, bit će riječ o fotografiji, filmu, televiziji te digitalnim medijima i Internetu s naglaskom na njihovom vizualnom karakteru.

4.1. FOTOGRAFIJA

Fotografska umjetnost satkana je od mnogih drugih umjetničkih poetika i elemenata koji su morali strpljivo čekati u mraku dok se nisu pronašli tehnički uvjeti da se svjetlom zapiše i ustali prva fotografska slika. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:222)

Preteča fotografije, odnosno Camera obscura „kutija je čije unutrašnje plohe ne dopuštaju odraz svjetlosnih zraka.“ (Zgrabljčić-Rotar, 2011:224) „Na prednjoj plohi kutije izbušena je rupica kroz koju svjetlosne zrake izvana ulaze u mračnu komoru. Zrake svjetla projiciraju sliku izvanjskog svijeta na suprotnu, stražnju plohu mračne komore.“ (Zgrabljčić-Rotar, 2011:224) „Ako se u nju stavi fotoosjetljiva ploha, tj. list materijala koji je osjetljiv na svjetlo a koji može biti analogni kemijski na bazi osjetljivih zrnaca srebra kao što su fotografski film, fotopapir ili digitalni senzor, može se napraviti snimka motiva,“ (Zgrabljčić-Rotar,2011:224) Prvi su je koristili slikari pejzaža i portretisti.

Slika 5. Camera obscura

Najveći je problem prvih fotografija bio kako fotografski sliku zadržati, ustaliti, fiksirati. (Zgrabljić-Rotar,2011:225) Prema Hrvatskoj enciklopediji prva poznata fotografija u povijesti Josepha Nicephore Niepcea „Pogled s prozora“ nastala je davne 1826. godine, a njeno eksponiranje trajalo je punih osam sati. Fotografije su tada bile usko vezane, uz tehnički gledano, prvenstveno fizičke i kemijske procese njene proizvodnje, a što se tiče samog zanata biti fotograf zahtjevalo je veliko umijeće.

„Pojavom fotografije oslobodilo se slikarstvo potrebe za ilustriranjem i na taj način fotografija je preuzela zadatak portretiranja i slikanja povijesnih događaja te pridonijela razvoju modernizma. Samo po sebi bilo je jasno da je ona daleko bolji medij za precizan prikaz stvarnosti i bilježenje raspoloženja i trenutaka, pa je njezin djelokrug postupno postao sasvim različit od slikarstva.“ (Zgrabljić-Rotar, 2011:228)

Danas je fotografija najprisutnija u svom digitalnom obliku i kada se njome služimo ne razmišljamo puno o cijelom procesu koji je prethodio toj njezinoj današnjoj pojavnosti. Da bi bili u mogućnosti bolje razumijeti sam medij digitalne fotografije, treba biti upoznat s njezinim pretečama, a to su crno-bijela i kolor fotografija.

Crno-bijela fotografija sve do početka 20. stoljeća bila je glavni medij masovnog vizualnog izražavanja, ali se i s pojavom kolor-fotografije uspjela zadržati sve do danas jer je često mnogim promatračima zanimljivija, privlačnija, dokumentarističnija, više umjetnička. (Zgrabljić-Rotar, 2011:229) To je slika koja reproducira bogatu kolorističku zbilju vrlo realistički pretvarajući je u crno-bijeli svijet s bogatstvom sivih tonova. (Zgrabljić-Rotar,2011:229)

Slika 6. Crno-bijela fotografija

Crno bijela fotografija je „citat stvarnosti“, zanimljiva iz razloga što nema boju pa ni ne pomišljamo da je ono što se na njoj nalazi sadašnjost ili zbilja. (Zgrabljic-Rotar, 2011:229) Kao izražajno sredstvo vrlo je praktična, jednostavna i zanimljiva te su se u samim počecima razvoja fotografije njome bavili pronalazači i vizionari stvaranja novog vizualnog sustava. (Zgrabljic-Rotar, 2011:229)

Težnja da fotografija dobije još jedno novo izražajno sredstvo zbog kojeg će biti još realističnija i bogatija u svom likovnom izričaju, bila je velika, a to je boja. (Zgrabljic-Rotar, 2011:230) „Iako je kolor-fotografija bila područje istraživanja i eksperimentiranja u 19.st., prvi pokušaji rezultirali su privremenim projiciranim slikama, ali ne i konkretnim slikama u boji.“ (Zgrabljic-Rotar, 2011:230)

Pojavom kolor-fotografije crno-bijela fotografija pala je u drugi plan, a pogotovo je ta njezina prevlast do izražaja došla pojavom višebojnog tiska i masovnog oglašavanja u kojem je ona preuzela masovnu prednost i postala omiljeni umjetnički medij. (Zgrabljic-Rotar,2011:230)

Ipak, toj klasičnoj fotografskoj slici je još uvijek nedostajala brzina postupka i brz prijenos informacija na daljinu. (Zgrabljic-Rotar, 2011:232) Digitalizacijom slike i zvuka prevladani su i ti problemi. (Zgrabljic-Rotar, 2011:232) Razvojem računala, skenera, digitalnih fotoaparata i video-kamera fotografska se slika tako više ne treba razvijati u kemijskim laboratorijima i tamnim komorama u kojima su se razvijale analogne fotografije jer je sad digitalizirana, a njezini se podaci, koji više nisu u fizičkom obliku, jednostavno prenose s kamere na računalo. (Zgrabljic-Rotar, 2011:232)

Zbog sve većeg prodora fotografije u svijet djece, mladih i odraslih te činjenice da je putem pametnog telefona svakome omogućena laka i praktična upotreba tog medija ni učitelj ne smije zanemarivati njenu važnost.

S obzirom na način fotografiranja i na ono što fotografija predstavlja, postoji nekoliko vrsta fotografija u nastavi:

- dokumentarna fotografija kojom se nastoji objektivno i cjelovito informirati o pojedinim događajima koji se tiču kulturne, političke, povijesne i zavičajne stvarnosti,
- antropološka fotografija kojoj je sadržaj i cilj čovjek: njegova situacija, trpljenje, radost, uspjeh, neuspjeh, pomoću koje je moguće vizualizirati apstraktne pojmove, izvlačiti na svjetlo ono što je bilo potisnuto,
- fotografija motiva koja izvlači iz prirode pojedine motive koji su u stanju osupnuti ljudski um i osjećaje te ih izdignuti iznad svakodnevnice,
- umjetnička fotografija koja ima za cilj prikazivanje estetskih elemenata, a ne realno prikazivanje stvarnosti,
- fotomontaža i kolaž koji se „igraju“ stvarnošću nastojeći pretkazati budućnost, vrlo su učinkoviti kada je u pitanju tema ili problem koji treba naširoko istražiti i ponuditi što veći broj rješenja,
- ilustrativno-zabavna fotografija čija je dužnost stvarati ugođaj, opuštenost u nastavi kada je to potrebno, odnosno „uljepšati“ verbalno izlaganje kada je suhoparno i nije motivirajuće (Pranjić, 2013:265/267).

Slika 7. Djevojčica fotografira

S metodičkog stajališta cilj fotografije u nastavi nije uvijek i na prvom mjestu informiranje isključivo zasnovano na buđenju osjećaja, čemu idu u prilog primjerice fotografije različitih zemljovida što se odnose na neke tekstove ili vlastiti životni okoliš. (Pranjić, 2013:266) Treba imati u vidu njen interpretativno-hermeneutički karakter, odnosno nastojanje da se fotografijom predoči stvarno stanje. (Pranjić, 2013:266)

S obzirom na činjenicu da je fotografijom ipak nemoguće definirati potpunu istinu, služi nam prvenstveno kao dobro pomagalo odnosno ilustracija kada je riječ o predstavljanju, izricanju te sistematiziranju vlastitih iskustava, osobito za verbaliziranje onima kojima to teže ide. (Pranjić, 2013:266)

„Fotografija omogućuje najrazličitije vrste asocijacija, pomaže u motrenju i usvajanju stvarnosti, omogućuje da čovjek postane svjestan vlastitog stupnja znanja, ali i to da učitelji vide na kojem stupnju se nalaze njihovi učenici s obzirom na određenu temu ili određeni problem.“ (Pranjić, 2013:267)

4.2. FILM

Film je uokvireni svijet u kojem se snimani objekti pojavljuju omeđeni jasnim rubovima. (Perišin, 2011:144) To je jedno od ključnih i stalnih svojstava filmskog, kasnije i televizijskog prikaza stvarnosti koje filmolozi prepoznaju u dva oblika: prostornom, nazivajući ga okvirom, i vremenskom, nazivajući ga kadrom. (Perišin, 2011:144)

„Medij filma ima ogromnu moć u komunikaciji s publikom. U filmovima prepoznajemo svoja vjerovanja, želje, strahove, pa čak i svoj identitet. Kada gledamo film mi zapravo čitamo poruke s ekrana koje nam redatelj šalje. Kao što svaki redatelj ima svoj određeni stil i način pričanja priče, tako i svatko od nas percipira film individualno na više nivoa.“ (Šuran, 2013:131)

Film i televizija pojavno su toliko slični da bi se naizgled mogli smatrati blizancima, međutim to su ipak dva različita fenomena od kojih je svaki imao svoj put i samo povremeno ti su se putovi ispreplitali, a ono što ih povezuje jesu slika i izražajne karakteristike. (Perišin, 2011:144) Film je u prvoj polovici 20.stoljeća obavljao gotovo sve programske funkcije televizije. (Peruško, 2011) Kinopredstava se nije sastojala samo od igranog programa, nego od programa kratkih filmova i ti su programi obavezno sadržavali aktualnosti, reklame, propagandne filmove, a i obrazovne dokumentarce. (Perišin, 2011:144)

Trebalo mu je puno da nastane, a prethodili su mu mnogi uspješni i manje uspješni pokušaji filmskih pronalazača i zanesenjaka koji su težili tome i sanjali da statičnoj fotografiji dodaju sasvim novu dimenziju – vrijeme, odnosno pokret. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:231) Prvi film snimljen je 1888. godine na celuloidnoj podlozi brzinom od dvanaest sličica u sekundi, trajao je samo dvije sekunde, ali je pružao jedinstven doživljaj ugođaja i izgleda tog vremena. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:231)

Braća Skladanowsky su nedugo zatim, 1892. godine, uspjeli konstruirati uređaj za projiciranje pod nazivom bioskop s kojim su 1895. godine berlinskoj publici prikazali svoje filmove kao dio varijete predstave. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:231) Te iste godine, koja se smatra i rođendanom kinematografije, prvu projekciju svojih filmova su posredstvom univerzalnog kinematografa, uređaja koji je služio i kao kamera i kao projektor, održala i poznatija braća Lumiere. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:231)

Za razliku od vremena kada se za gledanje filma trebalo ići u za to namijenjenu kino dvoranu, danas se filmovi mogu gledati na televiziji, ali je stupanj koncentracije pri gledanju filma u kinodvorani još uvijek veći nego kod gledanja televizije. (Perišin, 2011:146)

Digitalno snimanje filmova postalo je učestalo i svepristuno s razvojem digitalne tehnologije. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:241) „Sasvim prihvaćena i potvrđena digitalna je kinematografija postala 2009. godine, kad je Milijunaš s ulice (Slumdog millionaire) redatelja Dannyja Boylea i snimatelja Anthonyja Doda Mantlea postao prvi film snimljen digitalnom kamerom koji je dobio Oscara za najbolju filmsku fotografiju.“ (Zgrabljčić-Rotar, 2011:241)

Slika 8. Kadar iz filma Milijunaš s ulice

Kreativne mogućnosti obrade digitalne filmske fotografije mnogobrojne su i vrlo inspirativne za svakog snimatelja. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:242) Digitalizacija u kinematografiji pridonijela je omasovljavanju filmskih stvaralaca te uz veliku slobodu to je postao fenomen koji je nezaustavljiv i vrlo vrijedan za razvoj filma. (Zgrabljčić-Rotar, 2011:242)

Slika 9. Snimanje filma

Paralelno s novim mogućnostima koje je donijela digitalizacija filma, počinje se zaboravljati što je film bio nekad te da se njegovo samo ime odnosi na fizičku stvar na koju se prije

digitalizacije zapisivao. (Hrvatska enciklopedija) Prema Hrvatskoj enciklopediji ta riječ „poprima posebno značenje već 1845., kada ju je kao naziv za fotografske materijale navodno prvi upotrijebio Englez John Thornthwaite, odnosno, poslije i s obzirom na film pretežito u značenju savitljive vrpce s prevlakom osjetljivom na svjetlost. Od 1896. riječ se odnosi i kao naziv za pojedino (filmsko) djelo, te kao naziv za (filmsku) umjetnost i (filmsku) proizvodnju.“

Također se zaboravlja i to da je sam način nastajanja filma montiranjem snimljenih traka nekad bio vrlo opipljiv.

Digitalna tehnologija počela se razvijati 80-ih godina prošlog stoljeća i vrlo brzo je došlo do ključne i globalne promjene u tehnologiji. (Zgrabljić-Rotar, 2011:272) Filmske kamere su zamijenjene sofisticiranim računalima koja su montažerima omogućila; brži pristup snimanom materijalu, višestruko korištenje istovrsnih snimki bez gubitka kvalitete signala, lakšu reorganizaciju montiranih dijelova filma, jednostavniju i bržu izradu filmskih efekata te brojne prednosti u obradi video i audiosadržaja. (Zgrabljić-Rotar, 2011:273)

Danas su računalni programi, kojih ima mnogo, potpuno zamijenili nekadašnje montažne stolove, uspješno obrađujući velike količine videomaterijala što je neophodno za montažu dugometražnih igranih i dokumentarnih filmova kao i televizijskih serija. (Zgrabljić-Rotar,2011)

Stručno i odgojno korištenje medija trebalo bi kod djece i mladih izazvati potrebu za učenjem. (Pranjić, 2013) Problem je u tome što učenici očekuju od filma i televizijskih emisija prije svega razonodu, rijeđe gledaju u njima nešto oko čega bi se posebno trebalo truditi ili zalagati. (Pranjić, 2013) Nije rijedak slučaj da i filmovi koji su isključivo načinjeni za nastavu kod djece izazivaju nezainteresiranost ili čak dosadu. (Pranjić, 2013)

Učitelji razredne nastave zato moraju imati osnovna znanja o filmu; od strukturiranja crteža i elemenata slike te njezinog nastajanja do akustičnih oblika i filmske montaže. (Pranjić,2013) Moraju znati slike, filmove i televizijske emisije kao audiovizualno oblikovane izričaje analizirati i interpretirati kao što to znaju kada je u pitanju literarni tekst. (Pranjić, 2013)

4.3. TELEVIZIJA

Televizija je prvi put spomenuta 1900. godine na Međunarodnom kongresu elektrike u Parizu, a temelji se na brojnim tehnološkim izumima 19. i 20. stoljeća koji su doveli do toga da je od samog svog postanka promatrana kao potencijalno najmoćniji masovni medij. (Peruško, 2011:414)

„Televizija je skup tehnologija, ali i program koji gledamo; to je sustav koji se odnosi na sve aspekte televizijskog programa, ali i na načine transmisije slike i zvuka.“ (Peruško, 2011:141)

Gledanje televizije specifičan je način primanja i obrađivanja informacija, vođen općim motivacijskim pokretačima kao što su pasivan užitak koji pruža zabava i dojam fantazije. (Žderić, 2009:27) Televizija nam pruža užitak čak i kad se ne postiže informiranost te nam daje dojam socijalizacijskog čimbenika koji nam je omogućen samo u konverzaciji s drugim ljudima. (Žderić, 2009:27)

Prema Blažević (2012:480): „televiziju poimamo kao svepristutan masovni medij koji se uzima *zdravo za gotovo*, najosjetljivija skupina društva - djeca - gledajući televiziju mogu biti izložena pozitivnim, takozvanim prosocijalnim sadržajima, ali i onima koji mogu biti štetni za njihov razvoj, kao što su nasilje ili isprazni sadržaji.“

Miliša i suradnici vjeruju da je „gledanje televizije dominantna dnevna aktivnost za većinu djece i odraslih, aktivnost u kojoj se sudjeluje postojano i budući da je dominantna funkcija televizije zabava, program je koncipiran tako da prevladavaju manje zahtjevni sadržaji.“ (2010:55)

Slika 10. Zajedničko gledanje televizije

„Predškolska djeca vole gledati sadržaje namijenjene njima – crtane filmove, filmove o životinjama prikazane kroz akciju. Kako djeca odrastaju, sve ih više privlače sadržaji namijenjeni odraslima. Jedan je od razloga svakako to što je televizija smještena u dnevnom boravku i gledaju je i odrasli pa se vrlo često gleda ono što oni žele. Tijekom tinejđerskog razdoblja interes postupno slabi, što je u skladu s njihovom kronološkom, biološkom i kognitivnom dobi. Tada naime jača interes za identifikaciju s vršnjacima. Buntovnički stav prema odraslima odvlači ih od usmjerenosti prema televizijskim sadržajima za širu publiku.“ (Žderić, 2009:25)

Ilišin, Bobinac i Radin (2001:170) zaključuju da „većina djece redovno na televiziji gleda filmski i serijski program te kvizove i nagradne igre, dok njima namijenjen školski (obrazovni) program većina gleda tek povremeno.“ „Tako se može reći da mladi od televizije prije svega očekuju zabavu.“ (Ilišin, 1999:148)

Utjecaji televizije mogu biti pozitivni jer ona općenito informira (a da se pritom ne misli samo na informacije iz informativnog programa), obrazuje (emisije koje obrazovne sadržaje predstavljaju uz pomoć posebnosti televizijskog medija) i omogućuje raznovrsne umjetničke doživljaje te potiče na izražavanje (igrani, crtani, lutkarski filmovi). (Žderić, 2009:28)

Za djecu iznad sedam godina se pretpostavlja da bi do sat i pol bilo dovoljno za provesti s elektroničkim medijima. (Žderić, 2009) Važno je da dječje vrijeme s televizijom i ostalim elektroničkim medijima bude usklađeno s njihovim potrebama u stvarnom svijetu i sa stvarnim ljudima. (Žderić, 2009)

Što se tiče digitalizacije televizijskog medija koji je od svojih početaka bio vezan uz električnu energiju, kod njega je ona započela mnogo ranije nego u drugim područjima. (Zgrabljčić-Rotar, 2011) Prvi digitalni magnetoskopi bili su i dalje klasična televizijska oprema, ali je videosignal (slika i zvuk) bio zapisivan u digitalnom formatu. (Zgrabljčić-Rotar, 2011) Digitalni format videozapisa osobito je važan u području arhiviranja podataka jer je propadanje materijala znatno sporije, a presnimavanjem na neki nov digitalni format kvaliteta se ne gubi. (Zgrabljčić-Rotar, 2011) Prava revolucija u području pohrane nastala je zapravo informatizacijom – pohranom na medije u obliku informatičkih datoteka. (Zgrabljčić-Rotar, 2011)

4.4. DIGITALNI MEDIJI

Pod digitalnim medijima se podrazumijevaju oni mediji koji koriste računalne tehnologije u procesu produkcije, distribucije i prezentacije. (Vulović, 2014) Računalna tehnologija je utjecala na svaki oblik komunikacije u čijem procesu je došlo do uvođenja potpuno novih medijskih formi ali i redefiniranja tradicionalnih medijskih formi te u tom smislu digitalni mediji obuhvaćaju Internet, video igre, DVD, CD, virtualnu stvarnost kao i filmove koji koriste 3D animacije, tekstove i slike nastale upotrebom računala. (Vulović, 2014)

Uz računalo, digitalno doba je donijelo još neka sredstva kojima pristupamo takvoj vrsti komunikacije poput pametnog telefona, tableta, laptopa,..

Slika 11. Uređaji digitalnog doba

„Ideja o internetu potječe iz pedesetih godina, ali pravi je početak 2. rujna 1969. godine na kalifornijskome sveučilištu Los Angeles kada su dva računala izmijenila besmislene podatke, a to su potvrdili mjerni uređaji koje je kontrolirao Leonard Kleinrock. Od kasnih osamdesetih uporaba interneta doživljava svakogodišnji porast od 50 posto. WWW (The World Wide Web), poznatiji kao WEB, jedan je od mnogih internetskih komunikacijskih sustava za koji je zaslužan Tim Berners-Lee iz Europskog laboratorija za fiziku u CERN-u.“ (Žderić, 2009:41)

Snaga je Interneta u mogućnosti pristupa neizmjernom broju informacija svim korisnicima, čak i djeci i tinejdžerima. (Žderić, 2009:41) „Internet je predodređen da istisne svaki od prije oslobođenih medija jer su istodobno svi postali njegovim sadržajem što ga određuje kao medij svih medija, ali govori i o njegovoj nevidljivosti za korisnika koji je

zaslijepljen sadržajem, odnosno postojanjem niske razine svijesti o svim posljedicama uporabe interneta.“ (Žderić, 2009:41)

Internet se javlja kao pokretač prijateljskih kontakata i veza među ljudima zbog osjetno većeg broja na njemu dostupnih društvenih kontakata. (Žderić, 2009:43). Riječ je o takozvanom digitalnom povezivanju koje istodobno donosi i „digitalnu podijeljenost“ jer se jačanjem takve vrste socijalizacije smanjuje broj stvarnih i neposrednih susreta. (Žderić, 2009:43)

Za razliku od ostalih medija Internet se ne iscrpljuje u tome što se pomoću njega može pronaći već naglašava i potrebu djelovanja, odnosno što se s pronađenim može učiniti. (Peruško, 2011:207)

Prema Žderić: „Glavni cilj interneta je bila i ostala brza i jednostavna komunikacija – pribavljanje informacija toliko važnih modernom čovjeku radi promicanja i zadovoljavanja pojedinačnih i institucionalnih interesa.“ (2009:43)

„Na internetu idemo s jednog mjesta na drugo i imamo osjećaj kao da se *krećemo* kroz prostor, osjećaj koji nije tako potpun kad prelazimo s jednog televizijskog programa na drugi.“ (Žderić, 2009:43)

Pojavom Interneta zaista jest došlo do naglog razvoja komunikacije i informiranja, zabavljanja i pretraživanja različitih sadržaja, ali taj isti Internet koji nudi mnoštvo mogućnosti, skriva i mnoštvo opasnosti koje na njemu vrebaju. (Hercigonja, 2018)

Prema portalu Medijska pismenost „provođenjem brojnih istraživanja o dječjem korištenju tehnologije – neki stručnjaci kažu da mala djeca uopće ne bi trebala biti izložena ekranima, dok drugi kažu da to u odgovarajućem okruženju i u ravnoteži s nizom drugih aktivnosti, poput čitanja i vježbanja, može biti korisno.“ Nadalje se navodi da tehnologija ne bi trebala ili smjela zamijeniti, odnosno ugroziti tjelesnu aktivnost, interakciju s drugim ljudima, čitanje jer će to uvijek igrati vrlo važnu ulogu u razvoju djeteta, no ako se koristi u odgovarajućem okruženju može doprinijeti obrazovanju djece i pomoći im u razvoju određenih vještina i proširivanja horizonata.

U 16. stoljeću zbog prodora knjige i tiska bio je prisutan strah da će pisanje povećati zaboravljivost, odnosno da se više neće javljati potreba da se informacija pamti. Ljudi su također vjerovali da će knjige i tisak dovesti do onoga što danas nazivamo preopterećenjem

informacijama, ali „u usporedbi sa svojim inovativnim prethodnicima, Internet i način na koji ga djeca koriste izaziva zabrinutost drugačijih razmjera jer je aktivnost djece na Internetu teže nadzirati i pratiti; dok djeca pristupaju zabavi, informacijama ili društvenim mrežama preko povezanog uređaja, ti uređaji prikupljaju i informacije o njima.“ (Medijska pismenost)

Slika 12. Dijete i digitalne mogućnosti

Na stranicama internetskog portala Centar za sigurniji Internet piše da svake godine na drugi dan drugog tjedna mjeseca veljače udruženje Insafe/INHOPE uz potporu Europske Komisije organizira Dan Sigurnijeg Interneta. Dan sigurnijeg Interneta ima samo jedan cilj, a to je upravo promicanje sigurnije, a ujedno i odgovornije upotrebe online tehnologije koja je posebice usmjerena na djecu i mlade. Svake godine u obilježavanju tog dana sudjeluje sve brojnija skupina ljudi koja različitim aktivnostima podiže svijest o opasnostima koje vrebaju na Internetu. Tema ovogodišnjeg Dana sigurnijeg Interneta je bila „Zajedno za bolji Internet“ a fokus sigurnosti na Internetu se tijekom godina s kreiranja „sigurnijeg“ Interneta prebacio na kreiranje „boljeg“ Interneta.

Slika 13. Dan sigurnijeg Interneta 2019

5. PRISUTNOST SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U RAZREDNOJ NASTAVI

Nastavni mediji u sklopu nastavne jedinice su pomagala koja omogućavaju bolje, učinkovitije i trajnije usvajanje nastavnih sadržaja te postizanje pratećih ciljeva. (Pranjić, 2013:78)

Nastavni mediji u sklopu nastavnog procesa imaju funkcije:

- vizualiziranja složenih, apstraktnih, kompliciranih nastavnih sadržaja,
- širenja geografskih, povijesnih, osobno društvenih iskustvenih obzorja učenika te posredovanja iskustava na indirektan način,
- pomažu pri didaktičkoj redukciji (kronološke tablice, povećanje, umanjivanje, izdvajanje detalja) te podupiru orijentacijsko učenje, odnosno sam transfer,
- olakšavaju obrat nastave koja je usredotočena na nastavnika prema nastavi kojoj je stalo do samostalnosti, diferencijacije, odnosno individualizacije učenika,
- moguće ih je koristiti u svim nastavnim fazama,
- pružaju mogućnost za kritički odnos prema medijskom odgoju te osvješćivanje opasnosti koje su vezane uz medije. (Pranjić, 2013:78/79)

Prvobitna istraživanja (1970-ih) uloge i učinka tehnologije upućivala su na to da će mediji sami po sebi podići kvalitetu nastave i učenja, odnosno da su mediji upravo jedini čimbenik koji značajno podiže kvalitetu nastave i postizanje željenih ishoda učenja. (Toplovčan i suradnici, 2017) Taj isti učinak u 2000-itima opada i dolazi se do zaključaka da nastava i učenje s medijima nije učinkovitija u postizanju željenih ishoda učenja od nastave i učenja bez medija. (Toplovčan i suradnici, 2017)

S obzirom na činjenicu da mediji nisu čimbenik zbog kojeg raste kvaliteta učenja i nastave te oni koji značajno postižu željenu razinu ciljanih ishoda, dolazimo do zaključka da su mediji tek jedan od mnogih čimbenika zbog kojega raste kvaliteta učenja. (Toplovčan i suradnici, 2017:107)

Za kvalitetu nastave i postizanje željenih ishoda učenja značajna su individualna obilježja učenika i učitelja kao što su razina predznanja, mentalna kondicija, motivacija učenja, stilovi učenja, stavovi i sposobnosti korištenja digitalnih medija. (Topolovčan i sutradnici, 2017:107)

Upotreba medija traži i nudi nove oblike nastave i obrazovanja, i u tom pogledu učitelj neće postati nepotreban, neće ga zamijeniti tehnologija, no upotreba te iste tehnologije u nastavi i učenju mijenja njihove uloge učitelja kao i uloge učenika. (Toplovčan i suradnici, 2017:107)

Slika 14. Korištenje tableta u nastavi

Ono što mediji zapravo unose u nastavu jest:

- simultano i modalno prenošenje, prezentiranje i pohranjivanje informacija u digitalnom obliku,
- obavljanje poslova i aktivnosti pomoću digitalne tehnologije koje su donedavno bile obavljane manualno,
- digitalno posredovana komunikacija. (Topolovčan, 2017:114)

Kod planiranja nastave, odnosno odabira medija treba imati u vidu da medij treba biti primjeren, odgovarati nastavnom sadržaju i cilju. Jedna od temeljnih zadaća škole današnjice je upravo povezati raznovrsne medije i time komunikaciju djece i mladih dovesti na jednu novu razinu. (Topolovčan i suradnici, 2017:116)

Mediji potpomažu učenje istraživanjem i rješavanjem problema, individualizacijom rada, potiču situacijsko i suradničko učenje te stvaralačko učenje. (Topolovčan i suradnici, 2017:116)

„Edukacija djece i mladih da znaju odabrati svoje medijske sadržaje, poučavanje u tome da znaju evaluirati vrijednosti iz podteksta i, općenito, promocija medija kao savjesti izazov je učiteljima, aktivistima, servisima, udruženjima koja nastoje promaknuti masovne medije u sljedeći korak: od medija koji jednosmjerno odašilju poruke u medije koji promoviraju raspravu, refleksiju i komunikaciju.“ (Žderić, 2009:16)

Za temu ovog diplomskog rada najbitniji su vizualni mediji. Oni su prisutni u većini predmeta suvremene nastave, a u sadržajima Likovne kulture u razrednoj nastavi njihova se prisutnost očituje u više nastavnih tema predloženih Nastavnim planom i programom. Osim Likovne kulture, suvremene vizualne medije kao nastavne sadržaje u većoj mjeri nalazimo još u predloženim temama za Hrvatski jezik.

Jedna cjelina u Hrvatskom jeziku baš se zove Medijska kultura. (Vican, Milanović Litre, 2006) Velika vrijednost učitelja razredne nastave je u tome što može u okviru svoje nastave povezati te različite pristupe i predstaviti ih učenicima na jedan cjelovit način.

6. PREDLOŽENE NASTAVNE TEME VEZANE UZ SUVREMENE VIZUALNE MEDIJE ZA LIKOVNU KULTURU U RAZREDNOJ NASTAVI PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU U OSNOVNOJ ŠKOLI

Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu u prvom razredu u okviru nastavnog područja *Primijenjeno oblikovanje – dizajn* predložene su nastavne teme *Likovi i slika u pokretu* (crtani film, TV slika) u kojoj učenici trebaju prepoznati animirani film kao niz slika u pokretu i *Vizualna komunikacija* (reklama, poruka) za čije se obrazovno postignuće navodi uočavanje da se vizualnim elementima mogu prenositi poruke. (Vican, Milanović Litre, 2006)

U drugom razredu predložena je tema vezana uz grafički dizajn (dizajn, vizualni znak) s potrebom objašnjavanja dizajna kao oblikovanja uporabnih predmeta u neposrednom okružju. (Vican, Milanović Litre, 2006) Predložena je još i tema vezana uz fotografiju (fotografija, fotograf) s ciljem njezinog uočavanja i razlikovanja uporabe te tema pod nazivom *Odnos slike*

i teksta (reklama, promidžba i poruka) u kojoj se treba uočiti veličinu i oblik slike u odnosu na veličinu i oblik teksta na reklamama. (Vican, Milanović Litre, 2006)

U trećem razredu spominju se nastavna tema *Kadar, simbolika boja* (film, animirani film) sa zadaćom izražavanja pokreta simbolike boja u kadru te *Scenografija* (scena, scenografija, materijali) u okviru koje bi učenici trebali upoznati, istraživati i izražavati oblike u prostoru uporabom različitih materijala u oblikovanju scene. (Vican, Milanović Litre, 2006)

U četvrtom razredu predložena je nastavna tema *Boja - Kontrast i dominacija boja, oblika, veličina...* (plakat, grafički dizajn, kompjutorska grafika) sa zadaćom uočavanja kontrasta i dominacije boja, oblika, veličina na plakatu, reklamama, televizijskoj poruci, također s potrebom povezivanja vizualnih i verbalnih poruka. (Vican, Milanović Litre, 2006)

Većina sadržaja može se povezati sa sadržajima Medijske kulture u okviru Nastavnog plana i programa za Hrvatski jezik u razrednoj nastavi.

7. PREDLOŽENE NASTAVNE TEME VEZANE UZ SUVREMENE VIZUALNE MEDIJE ZA HRVATSKI JEZIK U RAZREDNOJ NASTAVI PREMA NASTAVNOM PLANU I PROGRAMU

U Hrvatskom jeziku za prvi razred osnovne škole u području *Medijske kulture* predložen je *Animirani film* s ključnim pojmovima kao što su crtani i lutkarski film i čija se obrazovna postignuća odnose na recepciju kratkih lutkarskih i crtanih filmova koji su stilski i sadržajno primjereni djetetu te razlikovanje crtanih filmova. (Vican, Milanović Litre, 2006).

Među predloženim filmovima za obradu u prvom razredu nalaze se:

Vau-vau (B. Kolar), Pale sam na svijetu (M.Jović i S. Fabio), Crvenkapica (N.Kostelac), Srce u snijegu (B.Ranitović), Tvrđoglavo mače ili Bijela Priča ili Tko je Videku napravio košuljicu (B. Dović i A.Marks) te Krive hlače (N.Park) i filmovi i serije kratkih animiranih i komičnih filova o Loleku i Boleku, Profesoru Baltazaru, Tomu i Jerryju, Mickeyu Mouseu,... (Vican, Milanović Litre, 2006)

Animirani film je prisutan i u nastavnim sadržajima iz Likovne kulture za prvi razred pa postoji mogućnost provođenja slojevite međupredmetne korelacije.

U drugom razredu je u okviru *Medijske kulture* u Hrvatskom jeziku predložena *Filmska priča* (filmska priča, slijed događaja, lik u filmu) s obrazovnim postignućima koja uključuju primanje, odnosno recepciju primjerenih dječjih filmova. (Vican, Milanović Litre, 2006) U okviru te teme učenici bi trebali primijetiti i odrediti slijed događaja u filmu, ispričati filmsku priču kratkog crtanog filma te razlikovati glavne i sporedne likove u filmu. Sljedeći prijedlog u obradi nastavnih tema je *Televizija* (televizija, televizijski program, televizijska emisija) u kojoj bi učenici trebali izdvojiti iz televizijskog programa najdražu emisiju, pogledati je i razgovarati o njoj. U NPiP-u za drugi razred postoje i teme vezane uz dječje časopise (dječji časopisi, strip), a obrazovna postignuća koja su navedena za to područje su upoznati neke dječje časopise i stripove u njima, čitati ih i razlikovati od ostalog tiska. (Vican, Milanović Litre, 2006)

Filmovi predloženi za obradu u drugom razredu su:

Svi crteži grada (Vrbanić), Kauboj Jimmy (D.Vukotić), Posjet iz Svemira (Z.Grgić), Kako je Ana kupila kruh (A.Marks), Putovanje plavog lonca i Ružno pače (M.Lovrić), Svinjar i Kraljevna na zrnju graška (Lj.Jojić), Gliša, Raka i Njaka (K.Golik), Metla i Metlenko (M.Jović i S.Fabrio), Snjeguljica i sedam patuljaka ili Pinokio (W.Disney), filmovi iz serije kratkih animiranih i komičnih filmova o Loleku i Boleku, Tomu i Jerryju, Mickeyu Mouseu, profesoru Baltazaru, Charlie Chaplinu te televizijske emisije s tematikom doma, škole i zavičaja. (Vican, Milanović Litre, 2006)

U trećem razredu u području *Medijske kulture* predložena je nastavna tema vezana uz dječji film (dječji film, glumac). (Vican, Milanović Litre, 2006) U okviru te teme učenici bi trebali analizirati primjerene dječje filmove, biti u stanju razlikovati igrani film za djecu od animiranog filma i samostalno ispričati filmsku priču. (Vican, Milanović Litre, 2006)

Popis predloženih filmova za obradu u trećem razredu:

Izbor filmova o Profesoru Baltazaru (Z.Grgić, A. Zaninović, B.Kolar), Palčić (M.Blažeković), Dva miša (B.Dovniković), Mali vlak (D.Vunak), Čudnovate zgode Šegrta Hlapića (M.Blažeković), Lisica i gavran ili Lisica i roda ili Lav i miš (LJ. Heidler), Vlak u snijegu (M.Relja), Čarobnjak iz Oza (V.Fleming), Schrek (A.Adamson, V.Jenson) i Velika pustolovina Stuarda Maloga (R.Minkoff). (Vican, Milanović Litre, 2006)

Dječji film koji se obrađuje u nastavi Hrvatskog jezika bi se mogao povezati sa scenografijom kao nastavnom temom iz Likovne kulture. Ta likovna tema bi možda primjerenija bila za povezivanje s kazališnom predstavom kao drugom temom Medijske kulture u Hrvatskom jeziku, ali s obzirom na velik broj igranih filmova kod kojih je scenografija vrlo bitna, poput predloženog Čarobnjaka iz Oza, ova povezanost bi bila sasvim opravdana.

U četvrtom razredu je kao tema predložena jedna vezana uz dokumentarni film (dokumentarni film), a obrazovna postignuća koja se navode u okviru te teme su primanje, odnosno recepcija primjerenih dokumentarnih filmova (ekološkog sadržaja, zavičajne tematike) primjerenih učeniku i zamjećivanje osnovnih obilježja dokumentarnog filma. (Vican, Milanović Litre, 2006) U četvrtom se razredu razmatraju i usporedbe filma s književnim djelom (knjiga, film) vezano uz što bi učenici trebali analizirati nekoliko dječjih filmova nastalih na književnom predlošku, iskazivati vlastiti doživljaj književnog djela i filma te zamijetiti sličnosti i razlike između filma i književnog djela prema kojemu je snimljen. (Vican, Milanović Litre, 2006) Zadnja predložena nastavna tema je *Računalo* (računalo, mreža/Internet) sa zadatkom razlikovanja obavijesnih i zabavnih mogućnosti računala. (Vican, Milanović Litre, 2006)

Popis filmova koji su predloženi za obradu u četvrtom razredu:

Znatizelja (B.Dovniković), Krava na Mjesecu (D.Vukotić), Čudesna šuma (M.Blažeković), Družba Pere Krvžice (V.Tadej), Mala čuda velike prirode po izboru (B.Marjanović), Batman (T.Burto), Vuk (O.Gluščević), Superman (R. Donner) i Batman (T.Burto). (Vican, Milanović Litre, 2006)

Od predloženih nastavnih tema za četvrti razred za međupredmetnu korelaciju najpogodnija je ona vezana uz računalo koja bi se mogla povezati s kompjuterskom grafikom kao ključnim pojmom iz Likovne kulture za četvrti razred.

8. PRAKTIČNI DIO

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti kako se suvremeni vizualni mediji mogu rabiti u nastavi Likovne kulture i kako njihova uporaba utječe na likovni i vizualni izraz učenika.

Problem istraživanja se odnosi na način primjene suvremenih vizualnih medija u nastavi Likovne kulture.

Istraživanje je provedeno u učionicama Osnovne škole Stanovi i Osnovne škole Zadarski otoci. U realizaciji praktičnog dijela istraživanja sudjelovalo je ukupno 50 učenika prvog, drugog i trećeg razreda Osnovne škole Stanovi i 13 učenika četvrtog razreda Osnovne škole Zadarski otoci.

Istraživanje se vršilo na nastavnim satovima Likovne kulture, a u svakom razredu je proveden po jedan nastavni sat. Nastavne teme su sadržane u Nastavnom planu i programu te prilagođene potrebama ovog istraživanja. Uvjeti za rad svih učenika bili su izjednačeni i vremenski ograničeni. Nakon likovnog izražavanja svi dječji radovi bili su prikupljeni i analizirani temeljem unaprijed određenih kriterija vrednovanja prikazanih u tablici 1.

Vrlo uspješan rad	<ul style="list-style-type: none"> - učenik je u potpunosti samostalno svladao sve elemente zadatka - kreativnost i originalnost vrlo vidljivi u izražaju - korištenje tehnika na pravi način - očituje se lakoća pri izvođenju likovnog zadatka - rad posjeduje mnoštvo detalja - pravilan razmještaj na papiru - rad izrazito uredan - površina papira/zaslona u potpunosti iskorištena
Uspješan rad	<ul style="list-style-type: none"> - uz dodatna pojašnjenja savladava sve elemente zadatka - prisutnost kreativnosti i originalnosti - ovladavanje tehnikom uz dodatna pojašnjenja - učenik zadatak ispunjava uz mali poticaj - dosta detalja - jednostavnost pri samom prikazu - površina papira/zaslona iskorištena
Djelomično uspješan rad	<ul style="list-style-type: none"> - zadatak djelomično izveden uz poticaj - nedostatak kreativnosti i originalnosti - tehnika djelomično usvojena - rad vrlo jednostavan s nedovoljno detalja - površina papira/zaslona djelomično ili nikako popunjen - mali broj detalja

Tablica 1. Kriteriji vrednovanja učeničkih radova

8.1. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU LIKOVNE KULTURE U PRVOM RAZREDU

U prvom razredu Osnovne škole Stanovi na nastavnom satu Likovne kulture bilo je prisutno 16 učenika. Na satu je bila prisutna i učiteljica Ana Stošić. Na tom satu je obrađena nastavna tema pod nazivom *Likovi i slika u pokretu* koja pripada nastavnom području *Primijenjeno oblikovanje – dizajn*. (Vican, Milanović Litre, 2006) Ključni pojmovi te teme su: *crtani film i TV slika*. (Vican, Milanović Litre, 2006), a za vizualni motiv bio je odabran lik iz crtića kako podiže šešir. Prilikom analize učeničkih likovnih radova pozornost je bila usmjerena na uspješno dočaran privid pokreta ruke kojom lik pomiče šešir. Likovna tehnika kojom su se učenici služili bio je flomaster.

Motivaciju sam započela pitanjem *Što najviše vole gledati na televiziji?* Dobila sam mnoštvo različitih odgovora, ali većina njih je spomenula crtane filmove. Odgovori su se malo razlikovali između dječaka i djevojčica pa su dječaci još navodili nogomet i druge vrste sportova, a djevojčice serije.

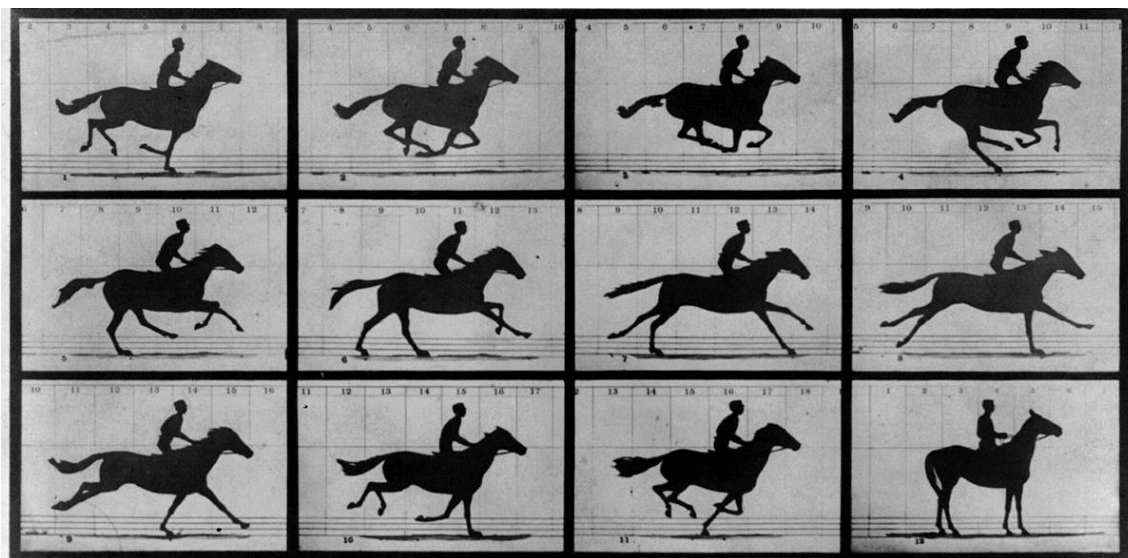
Najavila sam učenicima da ćemo kratko pogledati jedan film koji se zove Profesor Baltazar – Čudotvorni jajomat. Pitala sam učenike jesu li ikad čuli za taj film, na što je većina njih odgovorila potvrdno. Nakon što sam ih upozorila na to da obrate pozornost na likove, učenici su se udobno smjestili.

Slika 15. Učenici se pripremaju za gledanje filma

Nakon što smo odgledali film pitala sam učenike tko mi od njih zna reći koju vrstu filma smo gledali čime smo došli do željenog odgovora *crtani film*. Potom sam im postavila pitanja kojima sam htjela saznati što misle zašto se takva vrsta filma zove crtani film i znaju li kako nastaje takva vrsta filma. Većina učenika je znala da likovi koji glume u crtanom filmu nisu stvarni nego nacrtani, ali im nije bilo jasno kako dolazi do pokreta. S obzirom na to da nitko od njih nije znao odgovore na pitanja koja bi bila u potpunosti točna, već su samo približno nagađali, zajedno smo došli do zaključka da takva vrsta filma, kao što mu ime govori, nastaje iz crteža. U njima ne glume stvarni likovi, već osobe koje rade crtić ožive običan bijeli papir na kojem je nacrtan ili naslikan neki lik. Da bi lakše razumijeli kako su likovi na papiru oživjeli, na ploču sam postavila slike.

Radilo se o nizu crteža koji predstavljaju dizanje konja na prve noge i mahanje repom te zamolila učenika dobrovoljca koji će doći pred ploču i opisati izgled crteža postavljenih na ploču. Učenici su analizirali promjene u pokretima konja tj. promjene u držanju njegova tijela, osobito noge i repa. Pitala sam učenike *Što smo primjetili na svim tim crtežima i što lik konja radi na svakom crtežu?* Zajedno smo zaključili da konj diže noge pa nam se čini kako se lik pokreće. Nakon toga sam na ploču napisala: LIKOVI I SLIKA U POKRETU.

Slika 16. Eadweard Muybrudge: Konj u pokretu, 1878.

Objasnila sam učenicima da na taj način, odnosno izradom mnoštva crteža ili slika koji prikazuju isti lik s malom razlikom u pokretu nastaje crtani film. Prvo se „poslika“ svaka slika

za sebe, kao kad nešto fotografiramo, a onda se velikom brzinom pregledavaju te slike. Te se slike prilikom prikazivanja vrte velikom brzinom koju mi nismo u mogućnosti primjetiti pa nam se čini kao da je ono što je na njima prikazano u pokretu.

Pomoću računala sam učenicima prikazala crteže konja koje sam velikom brzinom izmijenjivala kako bi nastao privid pokreta pa su učenici dobili dojam kretanja i s tim smo zaključili da taj dojam kretanja povezujemo s onim što vidimo na televiziji. Na taj smo se način dotakli i drugog ključnog pojma, odnosno TV slike.

Potom sam pokazala još nekoliko slika na kojima je prikazan pokret (pas koji trči, žena koja skače,..).

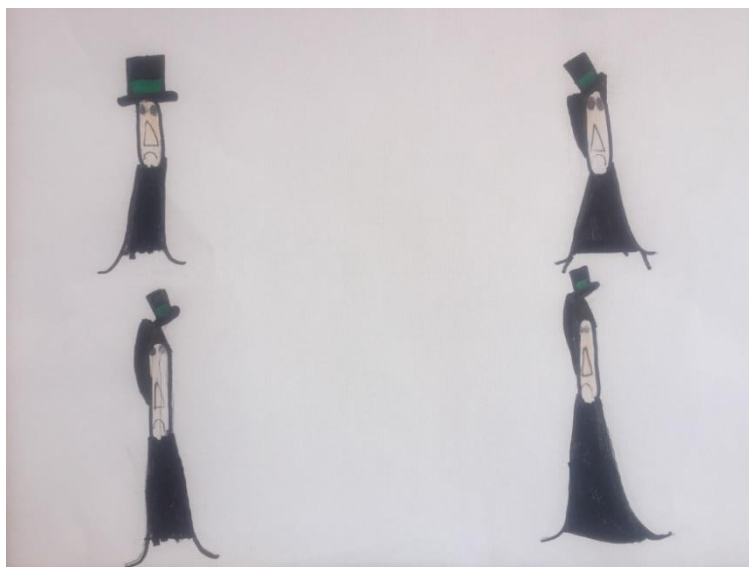
Kako bi učenici što bolje shvatili pokret, prozvala sam pet učenika od kojih je svaki trebao prikazati dio pokreta koji sam mu prethodno bila opisala, s tim da su mu ostali učenici mogli pomoći. Prva skupina je prikazivala čučanj, druga zamah rukom, treća hodanje.

Podsjetila sam ih na crtani film koji smo gledali na početku sata i na likove koje smo u njemu upoznali. Postavljala sam im pitanja poput *Jeste li primijetili da su svi nosili šešire/kape? Jeste li primijetili što rade s njima? Što mislite zašto likovi podižu šešir?* Zaključili smo da podizanje šešira služi kao znak pozdrava.

Nakon što smo definirali likovne probleme i objasnili ključne pojmove, najavila sam učenicima da ćemo uz pomoć stečenog znanja izvesti praktični zadatak koji je bio nacrtati jednog od likova po izboru iz odgledanog crtanog filma kako podiže svoj šešir u četiri slike. Učenicima sam rekla da papire postave vodoravno.

S obzirom na to da je trebalo paziti na veličinu i smještaj na papiru, odabrala sam da učenici slažu slike jedne do drugih. Na takav način učenici lakše usmjeravaju pogled na slike te shvaćaju promjenu pokreta i pojedinačno i u cjelini. Moj prijedlog je bio da najprije rasporede gdje će se na papiru nalaziti sva četiri lika i da olovkom nacrtaju oblik svih likova, a tek onda crtaju flomasterom. Naglasila sam da, ukoliko im je teško nacrtati sve detalje zadanog lika, mogu crtati samo njegov obris.

Učenici su radili individualno pa su radovi uglavnom bili uspješni i originalni. Većina učenika je bila usredotočena na zadatak i brzo su odabrali lika kojeg žele crtati, dok su neki od njih potražili ideje kod učenika u klupi i drugih pa je bilo nekoliko vrlo sličnih radova.

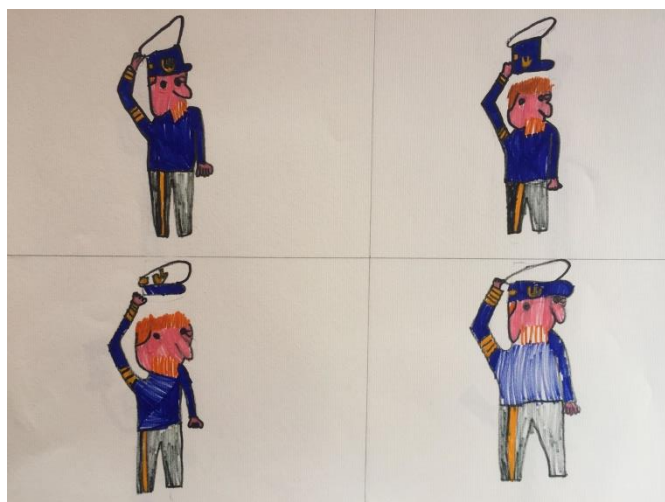
Slika 17. Učenički rad (1)

Ovaj je rad ocijenjen kao vrlo uspješan. Ističe se od svih ostalih radova najprije zbog drugačijeg rješenja izgleda lika. Prilikom konstrukcije lika vidljivi su različiti geomterijski oblici. Slike su povezane, likovi su jednake veličine, smješteni na jednakoj udaljenosti, pokret je prikazan. Korišteni su vrlo jednostavni elementi, ali na originalan i kreativan način. Rad nema puno detalja, ali djeluje vrlo cjelovito zbog čega se može smatrati da je u potpunosti dovršen. Učenik je rad izvodio samostalno pazeći na tehniku koja je u potpunosti savladana te na urednost. Rad je jedini izveden na ovakav način.

Slika 18. Učenički rad (2)

Rad na slici 18. također je ocjenjen kao vrlo uspješan. Crteži su pravilno smješteni na papiru, korišten je veći dio prostora. Pokret je jasno i precizno prikazan. Tehnika je u potpunosti svladana te je rad u potpunosti dovršen. Dobiva prednost nad ovim radom na slici 19. koji je ocijenjen kao uspješan zbog prisutnosti kopiranja rada drugog učenika te nepotpuno savladane likovne tehnike flomastera.

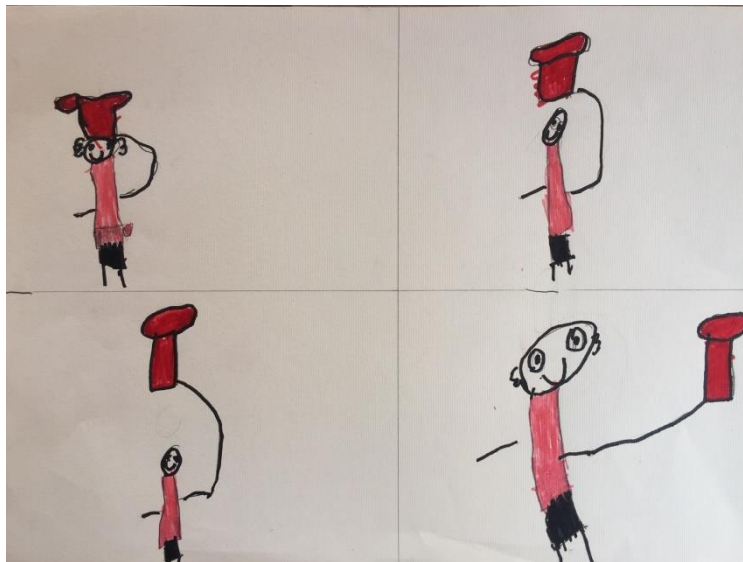
Slika 19. Učenički rad (3)

Slika 20. Učenički rad (4)

Rad je vrednovan kao uspješan jer je pokret prikazan i prisutan je dojam pomicanja šesira. Lik je prikazan u različitim veličinama, odnosno smanjuje se prema zadnjoj sličici te nije kompozicijski smješten na sredine zadanih okvira. Isto bi tako, s obzirom na veličinu sličica, mogao biti prikazan i malo većim. Ipak, učenik se trudio da smještaj likova unutar

svake pojedine sličice bude jednak. Tehnika je svladana, ali nije u potpunosti. Učenik crta i slika flomasterom u različitim smjerovima i isprekidano, ali same crte ne dolaze toliko do izražaja. Na radu ima detalja koji nisu u potpunosti razrađeni i otežavaju usmjerenost učenika prema glavnom cilju zadatka. Prilikom izvedbe rada učenik se trudio biti uredan.

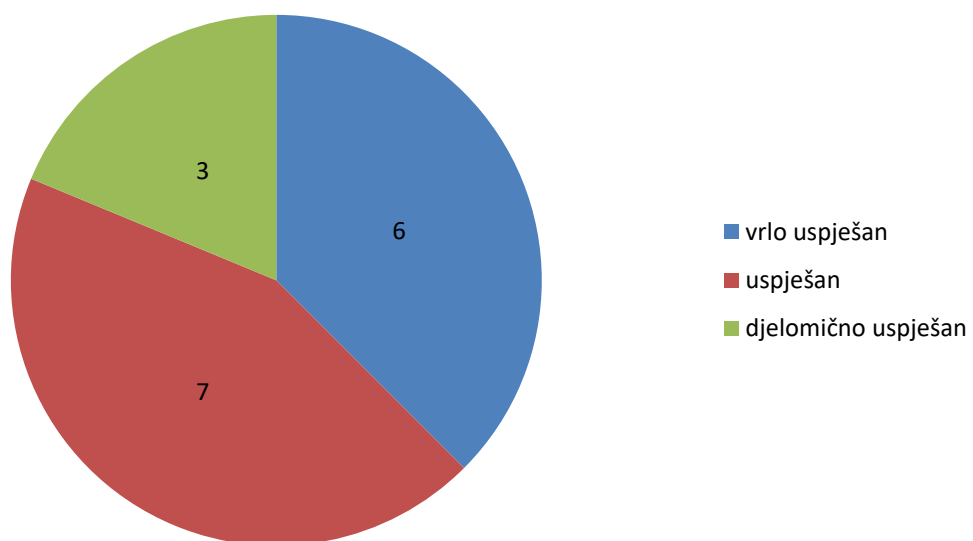

Slika 21. Učenički rad (5)

Rad je vrednovan kao djelomično uspješan, iako je relativno uredan i iako je na njemu prikazan pokret. Naime učenik je rad ispunio uz veliki poticaj. Prikazi se od sličice do sličice razlikuju po veličini, a također pažnja nije usmjerena na to da smještaj likova bude istovjetan na svim sličicama. Korišteni su orginalni, ali jednostavni detalji i oblici.

Od ukupno prikupljenih 16 učeničkih radova, njih 6 je vrlo uspješnih, 7 uspješnih te 3 djelomično uspješna. Učenici su po mom mišljenju savladali ključne pojmove crtanog filma i TV slike. Nakon održanog sata bili su u mogućnosti prepoznati crtani (animirani) film kao niz slika u pokretu, naučiti pokrenuti (animirati) vlastiti crtež te usavršiti rad flomasterima.

Uspješnost radova 1.razreda

Grafikon 1. Prikaz uspješnosti učenika prvog razreda

8.2. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU LIKOVNE KULTURE U DRUGOM RAZREDU

U drugom razredu Osnovne škole Stanovi bilo je prisutno 17 učenika i njihova učiteljica. Prema Nastavnom planu i programu na tom satu je trebalo izvesti nastavnu temu *Fotografija*, koja spada u cjelinu *Ploha, primjenjeno oblikovanje-dizajn*. (Vican, Milanović Litre, 2006) Ključni pojmovi koji su se trebali obraditi na tom satu bili su *fotografija*, *fotograf*, a izabrani motiv bio je vizualni: školsko dvorište u proljeće. Likovno tehničko sredstvo koje se koristilo je bio mobilni uređaj, odnosno kamera.

Nakon što sam se predstavila, na ploču sam postavila nekoliko fotografija i pitala sam učenike što vide te time započela motivacijski dio sata. Većina učenika je odgovorila kako vidi slike. Zatim sam ih pitala što misle kako je nastala jedna od tih slika. Kako su davali odgovore, došli smo do zaključka da je nastala tako da ju je netko morao fotografirati zbog čega nije riječ o slici, nego o fotografiji. Većina njih je izjavilo da je biti fotograf pravo zanimanje dok se pojedinci s većinom nisu složili opisavši fotografiranje kao nešto što se radi zato što se ta aktivnost voli.

Slika 22. Fotografija

Zatim sam na ploču postavila drugu sliku i tražila od učenika da mi kažu koja je razlika između slike i fotografije.

Slika 23. Kuća u cvijeću

Došli su do zaključka da je fotografiju netko fotografirao, a sliku naslikao. Objasnila sam im pojam kadra i pomoću velikog okvira izrezanog od kartona demonstrirala što je i kako nastaje.

Skrenula sam im pozornost na par bitnih informacija kod rukovanja fotoaparatom: mirnoću, svjetlinu i zumiranje. Potom smo prešli na rješavanje zagonetki koje sam im pripremila; prozvala bih nekog od učenika da pročita jednu od njih, a zatim bismo zajedno pokušali pronaći rješenje. Učenici su vrlo brzo došli do rješenja zagonetki, a ona su bila leptir, lastavica, žaba, bubamara, trešnja i mravi.

Pitala sam učenike za koje godišnje doba vežu rješenja zagonetki, koje biljke i životinje još vide u proljeće, kako izgledaju njihova dvorišta u proljeće te kako izgleda školsko dvorište.

Najavila sam učenicima da ćemo izaći iz učionice fotografirati školsko dvorište. Upozorila sam ih na to da paze na individualnost fotografija, mirnoću i da se na njihovim slikama ne smiju vidjeti ostali učenici iz razreda. Vrijeme je vani bilo sunčano što nam je omogućilo fotografiranje pod prirodnim osvjetljenjem. Većina učenika je izjavila kako fotografiju uglavnom koristi za snimanje *selfia*, dok su samo neki od njih rekli kako fotografiraju prirodu ili svoje kućne ljubimce. Radili smo s pet mobilnih uređaja. Fotografije

smo kasnije prebacili na jedan i gledali uz pomoć projektor. Učenicima je sat bio jako zanimljiv jer dosad nisu koristili takav oblik rada. Radovi su uglavnom bili uspješni.

Slika 24. Učenica fotografira

Slika 25. Učenička fotografija (1)

Fotografija je vrednovana vrlo uspješnom. Učenik se nije usredotočio na samo jedan motiv za fotografiranje po čemu se ističe od ostalih radova pa mu je i kompozicija složenija. Na fotografiji je dovoljna količina prirodnog svjetla, boje na slici su jasne i izražajne. Učenik je u potpunosti svladao sve elemente zadatka. Vidljiva je originalnost pri pristupanju zadatku. Učenik je imao u potpunosti mirnu ruku. Izveo je zadatak samostalno i bez poticaja.

Slika 26. Učenička fotografija (2)

Fotografija je vrednovana kao uspješna. Na fotografiji je mnoštvo detalja. Učenik je fotografiranju pristupio originalno, fotografirano je bez poticaja. Na fotografiji se očituje mirnoća ruke. Fotografija je vrednovana kao uspješna iz razloga što je kamera bila previše okrenuta prema izvoru svjetlosti i zbog toga nam je slika nejasna i djeluje mutno u nekim dijelovima.

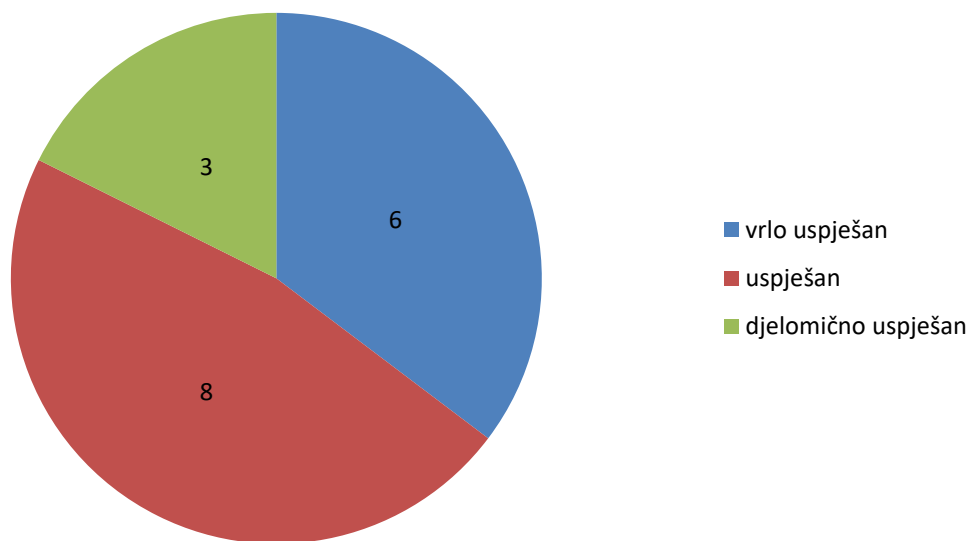

Slika 27. Učenička fotografija (3)

Fotografija je vrednovana djelomično uspješnom. Fotografirano je uz poticaj jer se učenik nakon dosta vremena nije mogao odlučiti za dio dvorišta koji želi fotografirati. Na fotografiji je dovoljna količina prirodnog svjetla, ali kamera je previše „zoomirana“ i zbog toga nam je slika nejasna i pomalo djeluje maglovito. Prisutna je nesigurnost prilikom fotografiranja. Na fotografiji zbog mnoštva obuhvaćenih detalja niti jedan ne dolazi u potpunosti do izražaja. Uz to, učenik je fotografirao dio koji ne spada u školsko dvorište čime se odmaknuo od postavljenog zadatka.

Ovim satom učenici su teorijski i praktično istražili ključne pojmove fotograf i fotografija te se upoznali s osnovnim načelima fotografiranja. Od ukupno 17 učeničkih fotografija, 6 radova je vrednovano vrlo uspješnima, 8 radova uspješnima te 3 djelomično uspješnima. Mislim da su ovakvi satovi potrebni u školama jer njihova realizacija ne zahtjeva puno vremena, dovoljan je jedan školski sat, učenici se odmaknu od klasičnog načina rada prema načinu rada na koji nisu naviknuli i koji im je zanimljiv. Ovakav tip sata može biti vrlo koristan iz razloga što se njime učenike navodi da se osvrnu i razmotre svoje okruženje i u tu svrhu koriste i fotografiju koju inače najvećim dijelom koriste za „selfije“.

Uspješnost radova 2.razreda

Grafikon 2. Prikaz uspješnosti učenika drugog razreda

8.3. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU IKOVNE KULTURE U TREĆEM RAZREDU

U trećem razredu Osnovne škole Stanovi na nastavnom satu bilo je prisutno 17 učenika.

Prema Nastavnom planu i programu na tom satu obrađena je nastavna tema *Kadar, simbolika slika* koja pripada likovnom području *Primijenjeno oblikovanje – dizajn*. (Vican, Milanović Litre, 2006) Motiv je bio vizualni: dvorište u proljeće, a likovna tehnika kojom su se koristili akvarel.

Motivaciju sam započela pitanjima o filmovima, kao npr. *Volite li gledati filmove? Volite li gledati animirane filmove?* Nakon dobivenih odgovora koji su bili potvrdni i potkrijepljeni određenim filmovima koje vole gledati, na projektoru sam projicirala animirani film Profesor Baltazar.

Nakon što smo odgledali nekoliko sekundi filma, zaustavila sam ga i objasnila pojam kadra kao *sličicu u filmu koju je crtač morao nacrtati*. Nakon toga film sam pustila dalje i nakon nekoliko sekundi opet zaustavila i pitala *Što se promijenilo na ovoj sličici? Isto sam ponavljala više puta i učenike tražila da mi kažu Što se sve promijenilo na slikama, a što ostalo isto? Ima li velike razlike među slikama? Je li crtač crtao više ili manje detalja? Kada smo bili uočili razlike, detalje i promjene u kadrovima, postavila sam im pitanje Kako će se pokrenuti lik na filmu ukoliko imamo samo sličice?*

Slijedio je razgovor o bojama u proljeće te smo došli do zaključka da postoje boje koje doživljavamo kao vedre i zato ih vežemo uz bujanje prirode, te da su to obično čiste boje. Zaključili smo također da postoje boje koje više vežemo uz razdoblje kraja jeseni i početka zime te da njih nazivamo zagasitim bojama.

Na ploču sam postavila faze rasta cvijeta ali pogrešnim redoslijedom koje su uz pomoć učenika onda poredane točnim redoslijedom. Slijedila je priča o pojedinim fazama rasta i razlikama među njima. Pitala sam ih *Što je sve novo naraslo?*

Slika 28. Faze rasta cvijeta

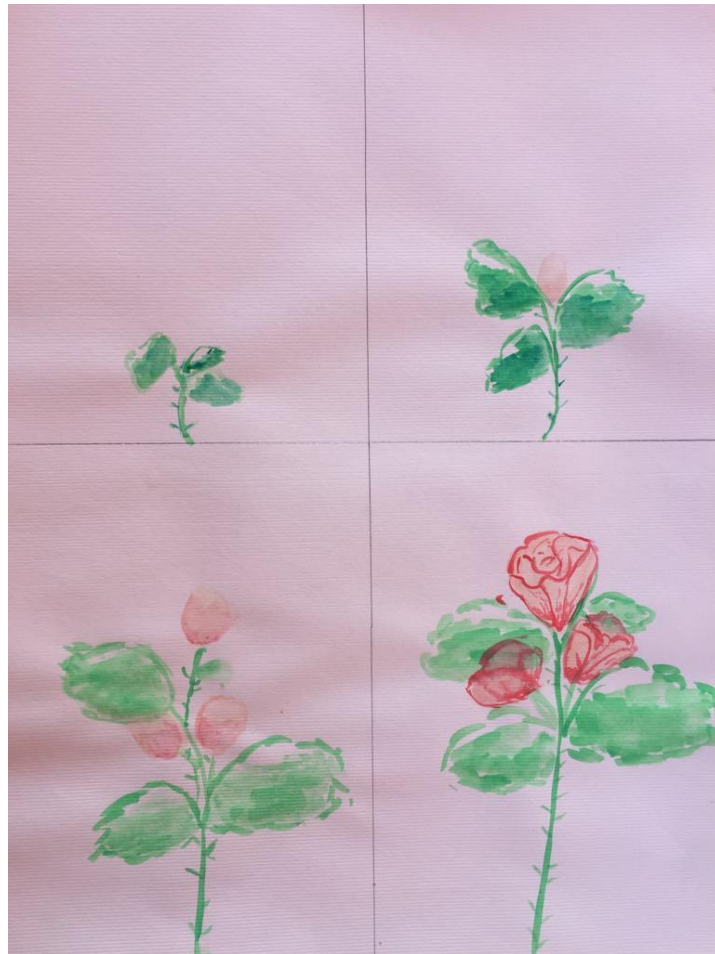
Kako bih im pobliže objasnila rast cvijeta, poslužila sam se kratkim filmom koji prikazuje ubrzan rast biljke: od izlaženja iz zemlje do uvenuća.

Zatim sam im najavila praktični zadatak koji je bio akvarelom izraditi vlastiti crtani film. Svatko od njih je trebao zamisliti, a potom nacrtati vrstu cvijeća, biljke ili stabla kakvu bi on volio vidjeti u svojem dvorištu te prikazati njen rast i promjene u četiri sličice. Prilikom slikanja učenike sam upozorila da paze na to da prikaz bude uvijek na istom mjestu i da nam boje odgovaraju pojedinim fazama rasta.

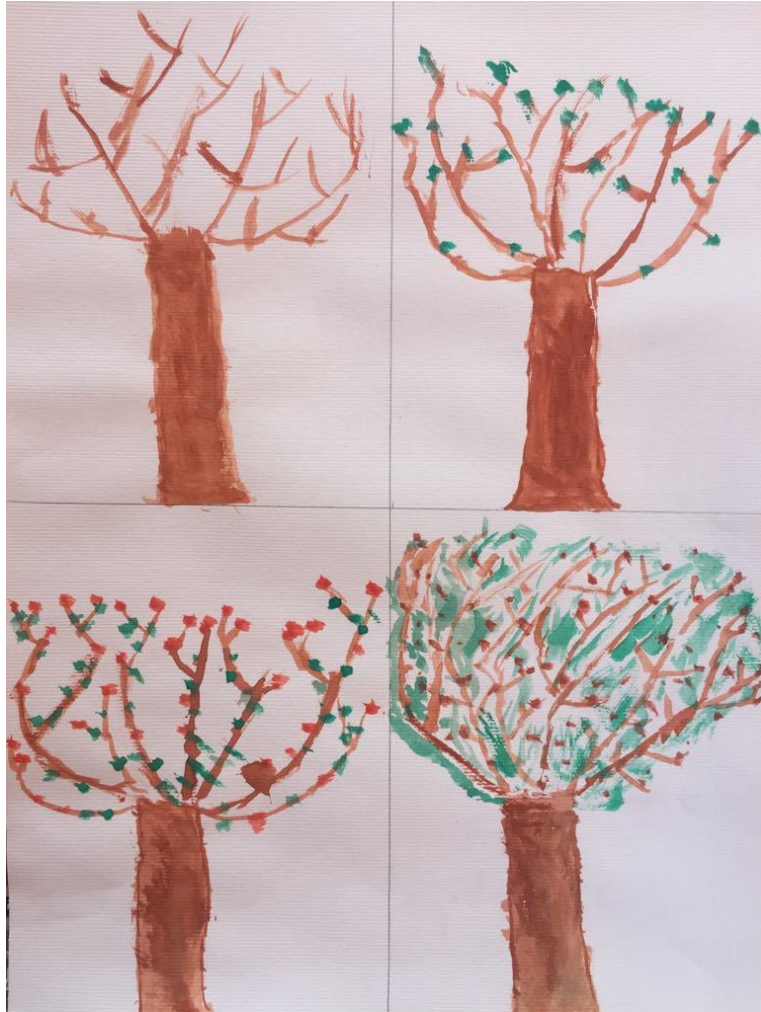
Slika 29. Priprema učenika za rad akvarelom

Prije samog sata našla sam se s njihovom učiteljicom Zvezdanom Barić koja je također bila prisutna na tom satu kako bi se dogovorili što će učenicima od pribora biti potrebno.

Slika 30. Učenički rad (1)

Rad je vrednovan kao vrlo uspješan. Učenica je u potpunosti samostalno savladala sve elemente zadatka. Rad posjeduje individualnost, kreativnost i izrazitu originalnost. Učenica se razlikuje u svom likovnom izričaju od ostalih učenika. Likovni zadatak je ispunjen u potpunosti, na sličicama se vidi rast biljke onako kako je trebalo biti i prikazano. Pravilno je smjestila motiv unutar zadanih okvira. Tehnikom se koristi na potpuno ispravan način. Rad je uredan i djeluje cjelovito.

Slika 31. Učenički rad (2)

Rad je vrednovan kao uspješan. Učenik je pravilno smjestio motiv unutar sličica. Malo se odmaknuo od zadatka jer se na sličicama vidi promjena kod krošnje, ali se ne vidi rast istog tog stabla, pa bi ovaj rad možda bio primjereniji za motiv koji se odnosi na izmjene godišnjih doba. Učenik se pravilno služi tehnikom. Rad je vrlo uredan. Površina papira je ispunjena . Rad je izveden bez poticaja. Izabran je vrlo čest i jednostavan motiv.

Slika 32. Učnički rad (3)

Rad je vrednovan kao djelomično uspješan. Učenik uz velik poticaj izvršava svoj zadatak. Rad djeluje nedovršeno, nedostaje mu originalnosti i kreativnosti. Korišteno je vrlo malo boja, tehnika nije u potpunosti savladana, na nekim mjestima djeluje kao rad s temperom. Površina papira je iskorištena, rad je relativno uredan. Ne vidi se nikakva značajna promjena u sličicama, osim u veličini. Izabran je prejednostavan motiv koji ne može ponuditi veću promjenu.

Tijekom rada neki su učenici, svjesno ili nesvjesno, preuzimali motive drugih učenika pa se pojavilo i nekoliko u tom smislu sličnih likovnih radova.

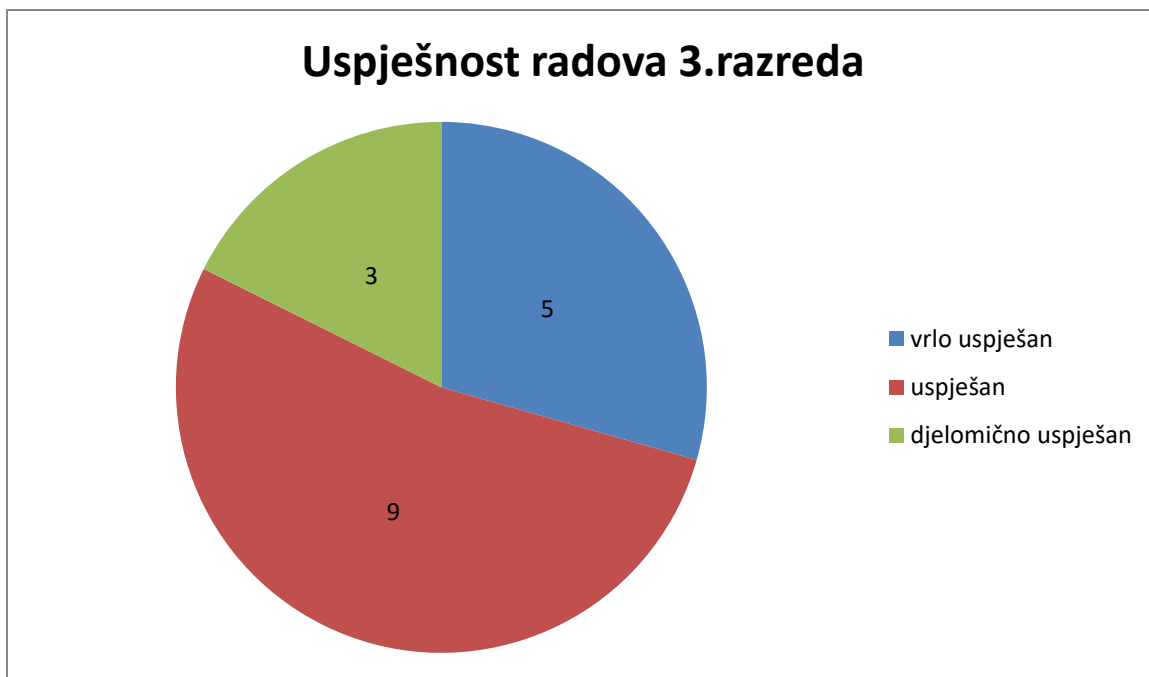

Slika 33. Učenički rad (4)

Slika 34. Učenički rad (5)

Od ukupno 17 učeničkih radova 5 radova je vrlo uspješnih, 9 uspješnih i 3 djelomično uspješna. Učenici su nakon ovog sata bili sposobni prepoznati animirani film kao niz slika u pokretu, naučiti pokrenuti, odnosno animirati vlastiti crtež.

Grafikon 3. Prikaz uspješnosti učenika trećeg razreda

Nakon završenog sata, skupila sam radove i nakon par dana se vratila s njima. Radove sam animirala pomoću aplikacije GIF Maker. Najprije sam ih upoznala sa samim značenjem animiranog GIF-a. Prema Encyclopaediji Britanici GIF je vrsta datoteke, osmišljena 1987. godine. Služi za pohranjivanje slikovnih zapisa i popularna je za dijeljenje Internetom zato što nema veliku memoriju. Postoji dugo, ali se u posljednje vrijeme češće javlja u svom animiranom obliku izvedenom od više povezanih sličica čime se stvara dojam kretanja. Učenici su bili jako zainteresirani i nakon što sam im prikazala primjer GIF-a, u njima se probudila znatiželja za tim da saznaju kako izgledaju njihovi radovi animirani na taj način. Učenici su tek nakon toga u potpunosti mogli sebi dočarati kako njihova slika zapravo izgleda i koja joj je bila svrha. Na kraju sam im pokazala kako i sami mogu izraditi vlastiti animirani GIF. S obzirom na to da je tema vrlo slična temi iz prvog razreda, nakon što sam sve odradila zaključila sam da sam animiranje pomoću GIF Maker aplikacije mogla izvesti već u prvom razredu. Ako bih za ovu temu na raspolaganju imala dva sata i dovoljan broj mobilnih uređaja, opredijelila bih se za potpuniju varijantu odnosno da učenici sami izrade GIF i na taj način animiraju svoje radove.

8.4. ANALIZA USPJEŠNOSTI INTEGRIRANJA SUVREMENIH VIZUALNIH MEDIJA U NASTAVU LIKOVNE KULTURE U ČETVRTOM RAZREDU

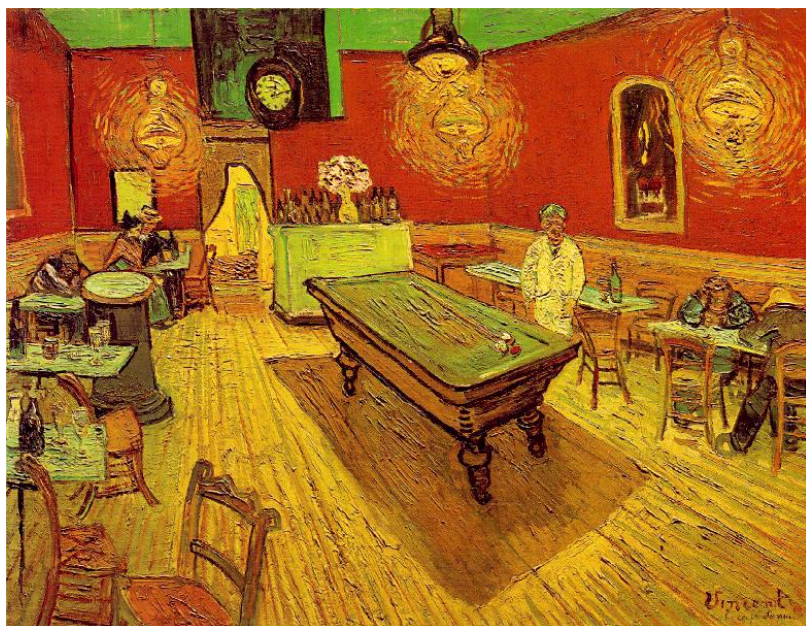
U četvrtom razredu osnovne škole Zadarski otoci na nastavnom satu Likovne kulture bilo je prisutno 13 učenika.

Prema Nastavnom planu i programu na tom satu obrađena je nastavna tema *Kontrast i dominacija boja, oblika i veličina* iz nastavnog područja *Boja*. Motiv je bio dizajn plakata za Dan planeta Zemlje koji se održava 22. travnja, a likovno tehničko sredstvo koje se koristilo bio je mobilni uređaj, odnosno mobilna aplikacija *Sketch – Draw&Paint*. Prije samog sata našla sam se s učiteljicom kako bih provjerila koliki broj učenika raspolaže mobitelima. Uspostavilo se da u razredu svi imaju mobitel, ali prije početka nastavnog sata ostavljaju ih u kutiji koja se nalazi kod učiteljice kako ih ne bih koristili tokom sata.

Nakon što sam se predstavila učenicima i kratko im objasnila kako će izgledati naš današnji sat, prešli smo na skidanje aplikacije. Na ploču sam napisala naziv aplikacije kako bi je svi lakše pronašli (*Sketch – Draw&Paint*). Škola ima pristup Internetu, ali s obzirom na to da se njihova učionica nalazi na zadnjem katu, taj Internet je jako slab pa je većina učenika koristila svoj mobilni Internet ili pristupnu točku na Internetu koji sam ja donijela. Nakon što su svi učenici instalirali aplikaciju, ukratko sam im objasnila kako se koristi i koji sve dijelovi te aplikacije će nama trebati. Aplikaciju sam izabrala baš iz razloga što se vrlo jednostavno služiti njome i što ima sasvim dovoljno mogućnosti koje su nama bile potrebne da bi izveli plakate.

Zatim sam na ploču postavila dva lika s različitim bojama majice i tražila od učenika da ih usporede. *Po čemu su likovi slični? Po čemu su likovi različiti? Kakve se boje nalaze na njima? Kako bi nazvali razlike između njih? Podsjeća li Vas suprotnost između njih na neki pojam iz Likovne kulture? Sve sam ih pitala kako bi došli do pojma suprotnosti, odnosno kontrasta. Zaključili smo da je kontrast naglašena različitost. Učenici su se pokušali prisjetiti s kojim kontrastima iz Likovne kulture su se već upoznali.*

Na ploču sam postavila sliku Vincenta van Gogha: *Noćni caffè*, 1888. i tražila sam od učenika da mi opišu sliku na način da sam im postavljala pitanja poput *Vidimo li ovdje kakve kontraste? Koji je odnos veličina? Koje sve oblike vidimo?*

Slika 35. Vincent van Gogh Noćni caffe, 1888.

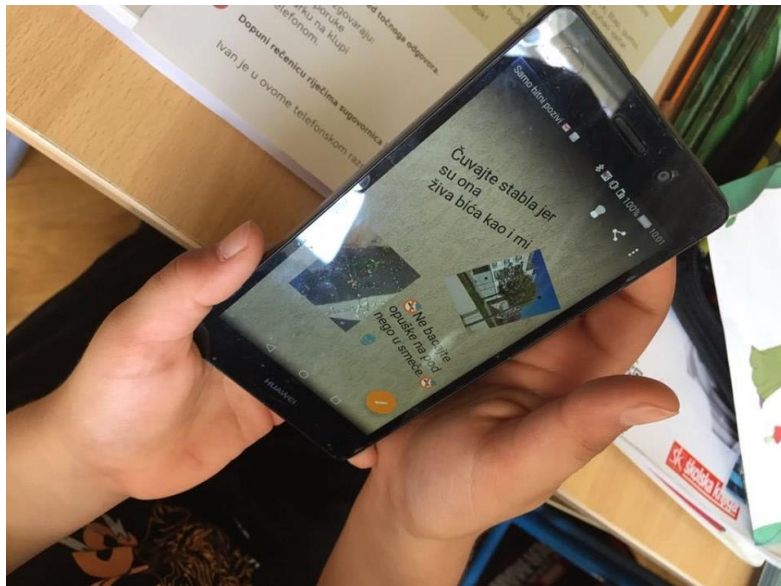
Potom sam uz pomoć različitih oblika i boja objasnila pojam dominacije, odnosno prevlasti kao onoga što se ističe nad ostalim. Na Power Point prezentaciji sam prikazala slike planeta Zemlje, nakon čega je uslijedio kratak razgovor. *Bez čega život na Zemlji ne bih bio moguć? Kako sve zagađujemo Zemlju? Kako spriječiti zagađenje? Što ti radiš da bi pomogao Zemlji?*

Zaključili smo da se Dan planeta Zemlje slavi kako bi se podigla svijest o zagađenosti. Postavila sam učenicima pitanje *Kako bismo mogli informirati i upozoriti ljude o zagađenosti okoliša?* Učenici su nabrajali rješenja, a jedno od njih bio je i plakat. Provjerila sam znanje koje učenici imaju o svrsi plakata i o tome za što se sve izrađuje. Zajedno smo zaključili da sadržaj na plakatu mora biti pomno isplaniran i uređen, a slova posebno stilizirana kako bi poruka bila jasna i lako uočljiva. Na ploču sam postavila prikaz plakata *Moulin Rouge – La Goulue*. *Što ovaj plakat predstavlja? Prenosi li jasnu poruku? Što je na ovome plakatu u kontrastu? Koji su likovi važniji? Koliko se slažu boje na plakatu, nadopunjuju li jedna drugu?*

Slika 36. Moulin Rouge - La Goulue

Usljedila je najava praktičnog zadatka koji je bio uz pomoć mobilne aplikacije izraditi plakat za Dan planeta Zemlje (22.04.) kombiniranjem slikovnih prikaza i teksta, s tim da se taj tekst nije smio odnositi samo na ispisan Dan planeta Zemlje. Nakratko smo izašli na školsko dvorište kako bi učenici uslikali fotografije (najviše dvije) koje su mogli dodati u svoj plakat, a željene fotografije mogle su prikazivati dobre i/ili loše primjere očuvanja okoliša iz školskog dvorišta. Kada smo se vratili u razred, učenici su dodali željenu fotografiju i uz pomoć različitih mogućnosti aplikacije završili svoje plakate.

Slika 37. Rad u aplikaciji

Slika 38. Učenički rad (1)

Učenički rad vrednovan je kao vrlo uspješan. Učenik se u potpunosti samostalno služio aplikacijom nakon mojih kratkih uputa na početku sata. Kreativnost i originalnost su vidljivi u izražaju. Poslao je poruku koja je dovoljno jasna i sažeta. Rad posjeduje sasvim dovoljno detalja da možemo pozornost usmjeriti i na tekst, a ne samo na sliku. Koristio se i zadanim predlošcima koji su bili u aplikaciji, ali ih je na pravilan način ukomponirao u sliku.

Površina cijelog plakata je ispunjena. Pozadina je prikladno izabrana i dodana. Rad se izdvaja od ostalih izborom filtra na slici.

Slika 39. Učenički rad (2)

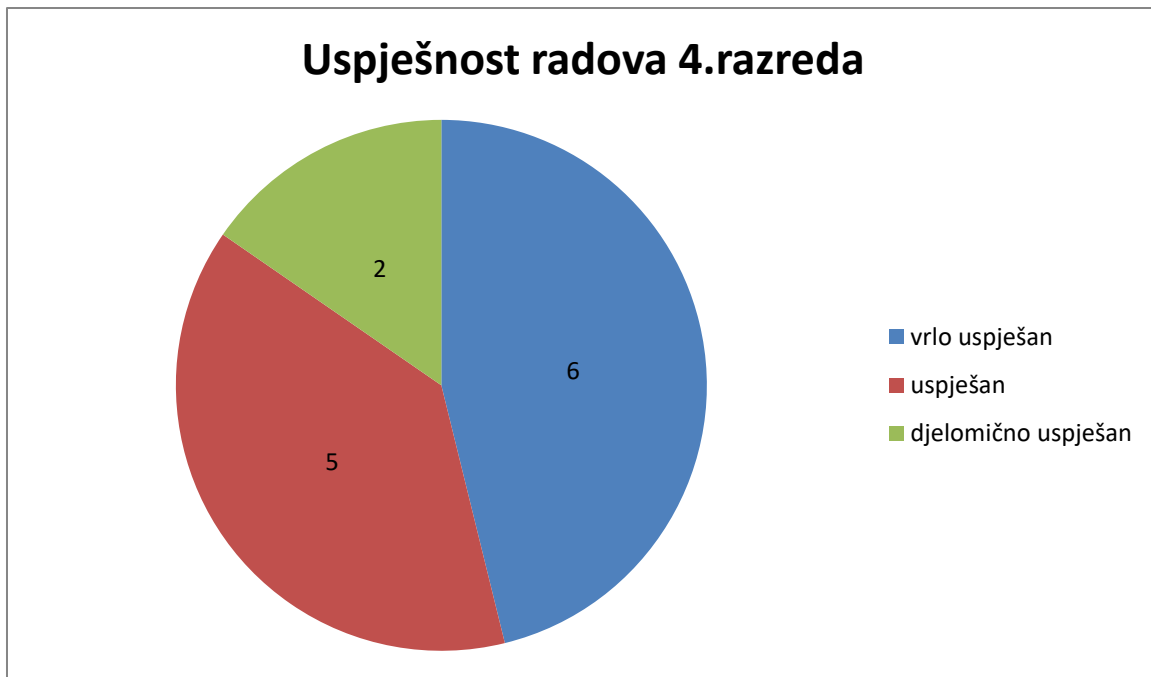
Rad je vrednovan kao uspješan. Učenica se služila aplikacijom uz malu pomoć i dodatna pojašnjenja. Poslala nam je jasnu poruku koju želi poručiti vezano uz zaštitu okoliša, ali je više od kreativnosti do izražaja došlo korištenje šablona poput srca i sunca. Izabrala je vrlo jednostavan i klasičan način izrade. Pozadina je prikladno izabrana. Popunjen je cijeli prostor plakata. Plakat sadrži dovoljno detalja.

Slika 40. Učenički rad (3)

Rad je vrednovan kao djelomično uspješan jer ga učenik nije izveo samostalno nego uz pomoć. Plakat je zapravo zamišljen kao fotografija kojoj je pridodan tekst tako da možemo promatrati samo taj odnos. Sama tekstualna poruka vrlo je značajna, ali bi do izražaja više došla kada bi bila prikazana slovima u nekoj drugoj, tamnijoj boji.

Od ukupno 13 radova, 6 ih je bilo vrlo uspješnih, 5 uspješnih i 2 djelomično uspješna.

Grafikon 4. Prikaz uspješnosti učenika četvrtog razreda

Učenici su nakon ovog sata mogli uočavati kontraste i dominacije boja, oblika i veličina na plakatu, reklami, televizijskoj poruci, povezivati verbalne i vizualne poruke te prepoznati grafički dizajn.

Mislím da je u ovakvom načinu rada osobito teško vrednovati radove po uspješnosti s obzirom na to da je ovo učenicima bilo prvi put da se susreću s takvim načinom rada. Smatram da bi ovakav način rada bilo izuzetno korisno primijeniti s vremena na vrijeme jer dopušta učenicima da izraze svoju kreativnost, snalažljivost na način koji nije klasičan, a ipak ima veliku obrazovnu vrijednost.

Nastavnu temu u praksi moguće je realizirati u toku jednog školskog sata. Učenici su bili zadovoljni sa izvedenim plakatima, rekli su da im je ovaj sat jedan od zanimljivijih.

9. ZAKLJUČAK

U ovom sam se radu bavila teorijskim istraživanjem značenja suvremenih vizualnih medija u nastavi, ali i njihovog šireg značenja u životu suvremenog čovjeka, a osobito djece i mladih. Saznanja stečena takvim teorijskim istraživanjem poslužila su mi kao polazište u mom praktičnom istraživanju kojim sam nastojala otkriti kako se uspješno mogu integrirati suvremeni vizualni mediji u postojeći Nastavni plan i program za osnovnu školu.

Suvremena komunikacija je najvećim dijelom bazirana na suvremenim medijima koji su velikim dijelom vizualnog karaktera i uz svoje velike prednosti kriju neke opasnosti. U suvremene vizualne medije ubrajamo tisak, odnosno novine i časopise, film, televiziju, nosače zvuka i slike poput videa i CD-a te Internet koji ima značenje vodećeg komunikacijskog medija sadašnjice. U nastavi je moguće iskoristiti prednosti suvremenih vizualnih medija, kojima se mogu nadopuniti tradicionalni pristupi podučavanju.

Uporaba medija uključuje učenike, pomaže učenicima u zadržavanju znanja, motivira ih zanimanjem za predmet na potpuno drugačiji način. Mediji se mogu koristiti u gotovo svakom predmetu kako bi se poboljšalo učenje, kako u razredu, tako i za izvanučioničku nastavu i izvannastavne aktivnosti.

Nakon izvedenih satova na ne baš uobičajen način rada zaključila bih da je važno uspostaviti ravnotežu između inovacije i tradicionalnog načina poučavanja. Važno je da se suvremeni vizualni mediji u nastavi rabe razborito kako bi se iskoristile njihove prednosti, a ublažili njihovi nedostaci.

Vezano uz to javlja se potreba za edukacijom učenika o opasnostima koje skrivaju suvremeni vizualni mediji, i tu je naša uloga učitelja vrlo važna.

POPIS LITERATURE

Centar za sigurniji Internet <https://csi.hr/p/opis-dana-sigurnijeg-interneta-2019-godine-243> (pristupljeno 29.05.2019.)

Encyclopaedia Britannica <https://www.britannica.com/technology/GIF> (pristupljeno 07.07.2019.)

Hercigonja, Zoran (2017). *Utjecaj modernih medija na odgoj djeteta*. Znanstveno - stručni simpozij o djelu Pavla Vuk Pavlovića. Preuzeto s https://bib.irb.hr/datoteka/955256.Internet_i_digitalni_mediji_kao_dionici_u_procesu_formiranja_osobnosti_djeteta.pdf (pristupljeno 28.05.2019.)

Hrvatska enciklopedija <http://www.enciklopedija.hr/> (pristupljeno 15.06.2019.)

Blažević, N. (2012). Djeca i mediji – odgoj na »televizijski« način. *Nova prisutnost*, X (3), 479-493. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/93178> (pristupljeno 19.05.2019.)

Jenks, C. (2002). *Vizualna kultura*. Zagreb; Naklada Jesenski i Tuk i Hrvatsko sociološko društvo.

Katunarić, D.(2012). *Carstvo medija*. Zagreb; Zbornik tekstova. Litteris

Labaš, D. i Marinčić, P. (2018). *Mediji kao sredstvo zabave u očima djece*. *MediAnali*, 12 (15), 1-32. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/195548>. (pristupljeno 28.04.2019.)

Malović, S. (2007). *Mediji i društvo*. Zagreb; ICEJ, Sveučilišna knjižara

Mandarić, V. (2012). *Novi mediji i rizično ponašanje djece i mladih*. *Bogoslovska smotra*, 82 (1), 131-149. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/79236>. (pristupljeno 11.05.2019.)

Medijska pismenost <https://www.medijskapismenost.hr/> (pristupljeno 18.05.2019.)

Miliša, Z., Tolić, M., Vrtovšek, N. (2010). *Mladi – odgoj za medije*. Zagreb; M.E.P. d.o.o.

Obradović, Đorđe. *Medijski prikaz zbilje ili sjenine sjene sjena odrazova odraza stvarnosti*. *MediAnali*, vol. 1, br. 2, 2007, str. 87-102. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/41452> (pristupljeno 24.02.2019.)

Peruško, Z. (2008). *Mediji, kultura i civilno društvo*. Zagreb; Naklada Jesenski i Turk

- Peruško, Z. (2011). *Uvod u medije*. Zagreb; Nakladnik Jesenski i Turk
- Pranjič, M. (2013). *Nastavna metodika u riječi i slici*, Zagreb; Hrvatski studij Sveučilišta u Zagrebu
- Šuran, F. (2014). *Masmediji: glasogovornici znanstveno tehnološkog aparata*. In *medias res*, 3 (4), 442-456. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/125060>. (pristupljeno 13.05.2019.)
- Torlak, N. (2013). *Novi mediji – nova pravila i nova recepcija kulture i umjetnosti*. In *medias res*, 2 (3), 366-371. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/114787>. (pristupljeno 15.05.2019.)
- Vulović, R. *Digitalna kultura, digitalni mediji, digitalni tekst*. Preuzeto s <http://vulovic.rs/bvstudy/mmk/pdf/XIII%20predavanje.pdf> (pristupljeno 27.05.2019.)
- Zgrabljic Rotar, N. (2011). *Digitalno doba – masovni mediji i digitalna kultura*. Zadar; Sveučilište u Zadru.
- Žderić, J. (2009). *Medijska kultura djece i mladih*. Zagreb; Udruga Medioteka.

POPIS TABLICA

<u>Tablica 1. Kriterij vrednovanja dječjih radova.....</u>	28
--	----

POPIS GRAFOVA

<u>Grafikon 1. Prikaz uspješnosti učenika prvog razreda.....</u>	35
<u>Grafikon 2. Prikaz uspješnosti učenika drugog razreda.....</u>	41
<u>Grafikon 3. Prikaz uspješnosti učenika trećeg razreda</u>	48
<u>Grafikon 4. Prikaz uspješnosti učenika četvrtog razreda</u>	55

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS SLIKA - TEORIJSKI DIO

<u>Slika 1. Izbor između laptopa i knjige</u>	2
<u>Slika 2. Dijete i televizija</u>	3
<u>Slika 3. Suvremeni oblik komunikacije</u>	5
<u>Slika 4. Plaćanje parkinga mobitelom</u>	8
<u>Slika 5. Camera obscura</u>	9
<u>Slika 6. Crno-bijela fotografija</u>	10
<u>Slika 7. Djevojčica fotografira</u>	11
<u>Slika 8. Kadar iz filma Milijunaš s ulice</u>	14
<u>Slika 9. Snimanje filma</u>	14
<u>Slika 10. Zajedničko gledanje televizije</u>	16
<u>Slika 11. Uređaji digitalnog doba</u>	18
<u>Slika 12. Dijete i digitalne mogućnosti</u>	20
<u>Slika 13. Dan sigurnijeg Interneta 2019</u>	20
<u>Slika 14. Korištenje tableta u nastavi</u>	22
<u>Slika 15. Učenici se pripremaju za gledanje filma</u>	29
<u>Slika 16. Eadweard Muybrudge: Konj u pokretu, 1878.</u>	30

POPIS SLIKA - PRAKTIČNI DIO

<u>Slika 17. Učenički rad (1)</u>	32
<u>Slika 18. Učenički rad (2)</u>	32
<u>Slika 19. Učenički rad (2)</u>	32
<u>Slika 20. Učenički rad (3)</u>	33
<u>Slika 21. Učenički rad (5)</u>	34
<u>Slika 22. Fotografija</u>	36
<u>Slika 23. Kuća u cvijeću</u>	37
<u>Slika 24. Učenica fotografira</u>	38

<u>Slika 25. Učenička fotografija (1)</u>	38
<u>Slika 26. Učenička fotografija (2)</u>	39
<u>Slika 27. Učenička fotografija (3)</u>	40
<u>Slika 28. Faze rasta cvijeta</u>	43
<u>Slika 29. Priprema učenika za rad akvarelom</u>	43
<u>Slika 30. Učenički rad (1)</u>	44
<u>Slika 31. Učenički rad (2)</u>	45
<u>Slika 32. Učenički rad (3)</u>	46
<u>Slika 33. Učenički rad (4)</u>	
<u>Slika 34. Učenički rad (5)</u>	47
<u>Slika 35. Vincent van Gogh Noćni caffè, 1888.</u>	50
<u>Slika 36. Moulin Rouge - La Goulue</u>	51
<u>Slika 37. Rad u aplikaciji</u>	51
<u>Slika 38. Učenički rad (1)</u>	52
<u>Slika 39. Učenički rad (2)</u>	53
<u>Slika 40. Učenički rad (3)</u>	54

ŽIVOTOPIS

Zovem se Matea Šalina. Rođena sam 12.09.1994. u Zadru.

Završila sam Osnovnu školu Braće Ribar u mjestu Posedarje. Od 2009. do 2019. pohađala sam Gimnaziju Jurja Barakovića, opći smjer, u Zadru. 2013. godine upisala sam Učiteljski studij kao redoviti student Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, a 2015. godine se prebacujem na integrirani Učiteljski studij, Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja u Zadru. Trenutno sam studentica pete godine.

Samostalni sam korisnik engleskog i talijanskog jezika.

Od 2015. povremeno sam radila dnevne promocije za MPG.

Od lipnja do rujna 2016. godine radila sam u suvenirnici Mali kit, Nomen d.o.o.

Od studenog 2016. godine do danas (2019.) radim u Golden Roseu.

Od listopada 2017- lipnja 2018. pomagala sam učeniku trećega i učenici petog razreda u savladavanju gradiva.

Od studenog 2017. do svibnja 2018. godine sudjelovala sam kao volonter u sklopu Gradske knjižnice Zadar kao mentorica za čitanje gdje sam individualiziranim pristupom pomagala učenici drugog razreda osnovne škole prevladati poteškoće pri čitanju. Edukaciju sam pohađala 25.10.2017. gdje sam dobila smjernice za rad s djetetom koje ima poteškoće pri čitanju temeljene na iskustvu psihologa, logopeda i učitelja.

Kao posebna znanja i vještine navela bih rad na računalu (Word, Power Point, Excel) i vozačku dozvolu B kategorije.

Adresa stanovanja: Šaline 29, 23 242 Posedarje

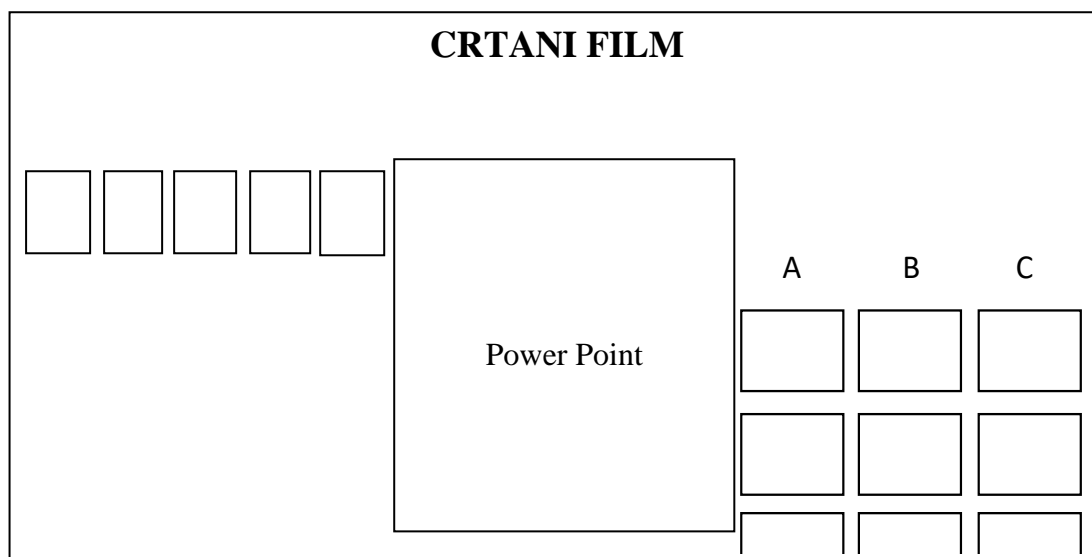
Mobitel: 099/843-5489

E-mail: mateasalina@hotmail.com

PRILOZI

STUDENT: Matea Šalina	Grupa	Razred	Datum
UČITELJ: Ana Stošić		1.	25.03.2019
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE			
OBRAZOVNI ZADACI: a) Stjecanje znanja: prepoznati crtani (animirani) film kao niz slika u pokretu, naučiti pokrenuti (animirati) vlastiti crtež, te usavršiti rad flomasterima b) Stjecanje sposobnosti: poticanje kreativnosti i razvijanje divergentnog mišljenja, razvijati senzorne, praktične i intelektualne sposobnosti		NAČINI RADA: 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju	
ODGOJNI ZADACI: poticanje na pozitivan odnos prema radu, razvijati aktivnost, upornost i samostalnost		OBLICI RADA: 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni	
NASTAVNA JEDINICA			
1. Cjelina: PLOHA 2. Nastavna tema: likovi i slika u pokretu 3. Likovno područje: Primijenjeno oblikovanje - dizajn 4. Likovni problemi (ključni pojmovi): crtani film, TV slika 5. Motiv: a) vizualni: lik iz crtića podiže šešir b) nevizualni: c) likovni i kompozicijski elementi kao motiv i poticaj: 6. Likovno tehnička sredstva i likovne tehnike: flomasteri		NASTAVNE METODE: 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. Razgovor 4. Metoda scenarija 5. Rad s tekstem 6. Kombiniranje 7. Variranje 8. Gradenje 9. Razlaganje	
Nastavno sredstvo – reprodukcija: Marcel Duchamp: Aktovi silaze niz stube, 1912.; Giacomo Balla: Pas na uzici, 1912.			

PLAN PLOČE:

**NASTAVNA
SREDSTVA I
POMAGALA:**

1. **Reprodukcija**
2. Izravno umjetničko djelo
3. Prirodni oblici
4. Načinjeni oblici
5. Dijapozitivi
6. Fotografije
7. Grafoskop
8. Televizor
9. Video
10. Ploča, kreda
11. Ostalo: **crtani film: laptop, LCD projektor**

KORELACIJA:

Hrvatski jezik - medijska kultura: crtani film

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

PRIMJEDBE:

1. PRIPREMA

Predstavljam se učenicima, te pripremam stolove za rad, zaštitimo klupe, dijelimo pribor: flomastere. Podsjećamo se kako se radi flomasterima. Pitam učenike kako crtamo flomasterima. Podsjećamo se da bez obzira na pritisak trag koji će ostaviti flomaster bit će isti.

2. MOTIVACIJA

Učenicima postavljam pitanja. Što najviše volite gledati na televiziji? Volite li gledati crtane filmove? Najavljujem učenicima da ćemo nakratko pogledati jedan film koji se zove Profesor Baltazar. Nakon što odgledamo crtani film pitam učenike tko mi zna reći kakvu vrstu filma smo gledali? Odgovor je CRTANI FILM te napišem naslov na ploču. Potom ih pitam što misle zašto se takva vrsta filma zove crtani film? Znaju li kako nastaje takva vrsta filma? Takva vrsta filma, kao što mu i ime govori nastaje iz crteža, u njima ne glume stvarni likovi, već osobe koje rade crtiće ožive običan bijeli papir na kojem je nacrtan ili naslikan neki lik. Da bi smo lakše razumijeli kako su likovi na papiru oživjeli, pogledajmo neke slike. Na ploču stavljam niz crteža koji predstavljaju dizanje konja na prve noge i mahanje repom. Zamolim učenika dobrovoljaca koji će doći pred ploču i opisati izgled crteža postavljenih na ploču. Učenici analiziraju promjene u pokretima konja tj. promjene u držanju njegovog tijela, osobito noge i repa. Pitam učenike što smo primjetili na svim tim crtežima? Što lik konja radi na svakom crtežu? Diže noge, pa nam se čini da se lik pokreće, te pišem na ploču: LIKOVI I SLIKA U POKRETU. Objašnjavam učenicima kako na taj način tj. izradom mnoštva crteža ili slika koji prikazuje isti lik sa malom razlikom u pokretu nastaje crtani film. Prvo se poslika svaka slika za sebe, kao kad nešto fotografiramo, a onda velikom brzinom pregledavamo te slike. Te se slike prilikom prikazivanja vrte velikom brzinom koju mi nismo u mogućnosti primjetiti. Zato ću vam pomoću računala pokušati predočiti crteže konja gdje ću većom brzinom smjenjivati crteže kako bi nasatavo privid pokreta na plohi, dakle da učenici dobiju dojam kretanja. Taj dojam kretanja, koji smo dobili iz ravne plohe, na ekranu se naziva TV SLIKA te to zapisujem na ploču. No napomenem im kako je za pravi film potreban puno veći broj slika. Potom pokazujem još nekoliko slika na kojima je prikazan pokret. Pokazujem kako je prikazan pokret psa koji trči, zatim žena koja skače. Pitam učenike kako je prikazan pokret na tim slikama? U koliko prikaza? Zatim im pokazujem slike psa i mačke i govorim kako smo rekli da kada bi te slike poslikali posebno i brzo mijenjali vidjeli bi pokret koji smo crtali. Pa im za svaki primjer to i pokazujem. Nakon toga kako bi učenici što bolje shvatili pokret prozivam 5 učenika koji dolaze pred ploču i svaki od njih treba prikazati dio pokreta koji ću im ja reći, ostali učenici mogu im pomagati. Prva skupina pokazuje čučanj, druga zamah rukom, treća hodanje. Ako će biti potrebno pokazujemo još pokreta kako bi učenici što bolje shvatili. Potom na prezentaciji pokazujem reprodukciju Giacomoa Balla: Pas na uzici, te pitam učenike vide li na slici pokret i kako je prikazan? Nakon toga podsjećam ih kako smo na početku sata gledali crtani film Profesor Baltazar. Podsjećamo se koje likove smo sve upoznali. Jeste li primjetili da su svi nosili šešire/kape? Jeste li primjetili što rade s njima? Što mislite zašto podižu šešir? (U znak pozdrava). Danas ćemo crtati jednog lika iz crtića po izboru kako podiže šešir/kapu. Prozivam ponovno 4 učenika koji će pokazati kako bi izgledao taj pokret. Govorim im kako će taj pokret trebati pokazati isto u 4 slike.

3. NAJAVA ZADATKA

Danas ćemo flomasterima crtati profesora Baltazara kako podiže svoj šešir. Tko će mi ponoviti zadatak?

4. REALIZACIJA (RAD)

Učenicima govorim kako da okrenu papir. Zatim da paze na veličinu likova, te da svaki lik bude što sličniji veličinom i smještajem ono prethodnom. Da prvo rasporede gdje će se na papiru nalaziti sva 4 lika, te da prvo lagano nacrtaju olovkom oblik svih likova, a tek onda će crtati flomasterom. Ukoliko će učenicima biti teško nacrtati sve detalje zadanog lika, mogu crtati samo njegov obris. Obilazim učenike i po potrebi pomažem pri radu.

5. ANALIZA I VREDNOVANJE LIKOVNOG PROCESA I PRODUKATA

Na kraju sata sakupljam radove učenika i stavljam ih na ploču. Na ploču također stavljam reprodukciju, djelo Marcela Duchampa, *Aktovi silaze niz stubu*. Molim učenike za pozornost. Zajednički analiziramo radove. Pitam učenike: Što je bio današnji zadatak? Po čemu se razlikuje niz slika u jednom učeničkom radu? Koje tehnike smo koristili da smo dobili niz likova i slika u pokretu? Čiji je rad najorginalniji?

STUDENT: Matea Šalina

Grupa

Razred

Datum

UČITELJ: Katica Kalmeta

**PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA
LIKOVNE KULTURE**

2.

09.05.201
9.

OBRAZOVNI ZADACI:

c) Stjecanje znanja:

upoznati učenike s fotografijom i radom na digitalnom fotoaparatu, upoznati ih s pojmom fotograf i osnovnim načelima fotografiranja

d) Stjecanje sposobnosti:

Korištenje fotografije i fotoaparata u svakodnevnom životu, razvijanje kreativnih sposobnosti, razvijanje divergentnog mišljenja i razvijanje koncentracije

ODGOJNI ZADACI:

Poticanje aktivnosti i pozitivnog odnosa prema radu, razvijanje samostalnosti, strpljenja i discipline

NAČINI RADA:

1. prema promatranju

2. nakon promatranja
3. prema sjećanju
4. prema zamišljanju
5. prema izmišljanju

OBLICI RADA:

1. Frontalni

2. Individualni

3. Rad u parovima
4. Grupni

NASTAVNA JEDINICA

1. **Cjelina:** Ploha

2. **Nastavna tema:** Fotografija

3. **Likovno područje:** Primijenjeno oblikovanje - dizajn

4. **Likovni problemi (*ključni pojmovi*):** fotografija, fotograf

5. **Motiv:** a) vizualni: **Slike iz dvorišta**

b) nevizualni:

c) likovni i kompozicijski elementi kao motiv i poticaj:

6. **Likovno tehnička sredstva i likovne tehnike:**

Mobitel, fotografiranje

**NASTAVNE
METODE:**

1. Analitičko promatranje
- 2. Demonstracija**
- 3. Razgovor**
4. Metoda scenarija
5. Rad s tekstem

6. Kombiniranje

7. Variranje
8. Građenje
9. Razlaganje

Nastavno sredstvo – reprodukcija: fotografije prirode

PLAN PLOČE:

Prezentacija
učeničkih
fotografija na
projektoru

**NASTAVNA
SREDSTVA I
POMAGALA:**

1. Reprodukcijska
2. Izravno umjetničko djelo
3. Prirodni oblici
4. Načinjeni oblici
5. Dijapozitivi
- 6. Fotografije**
7. Grafoskop
8. Televizor
9. Video
10. Ploča, kreda
- 11. Ostalo: fotoaparat, računalo, projektor, okviri od kartona**

KORELACIJA:

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

PRIMJEDBE:

1. PRIPREMA

Pozdravljam učenike i predstavljam se. Najavljujem kako ćemo na današnjem satu koristiti mobitele.

2. MOTIVACIJA

Pokazujem učenicima nekoliko fotografija. Pitam što vide? (Fotografije). Kako se zove osoba koja fotografira? (Fotograf). Je li fotograf zanimanje? Što oni misle? Jesu li kad čuli za nekog fotografa? Jesu li oni kada fotografirali? Na ploču postavljam sliku. Što je to? Slika. Koja je razlika između fotografije i slike? Fotografiju je netko fotografirao, sliku naslikao. Dolazimo do zaključka da je fotograf osoba koja se bavi fotografiranjem, a rezultat njegovog rada jest fotografija.

Učenicima objašnjavam da je sve ono što je vidljivo na fotografiji kadar. Kadar je omeđen okvirom. Pomoću velikog okvira im demonstriram što je kadar i kako kadar nastaje (za pomoć odabirem jednog učenika ili učenicu).

Skrećem im pozornost na par bitnih informacija kod rukovanja fotoaparatom:

- potrebno je paziti na mirnoću ruke kako fotografija ne bi bila mutna (možemo osloniti ruke na nešto stabilno – npr. klupa, tlo, prozorska daska)
- provjeriti ima li dovoljno svjetla (ako nema, uključit će se bljeskalica)
- nije poželjno fotografirati prema izvoru svjetlosti, zato što će fotografije biti pretamne
- kada zumiramo, nije poželjno zumirati prejako, jer kvaliteta slike neće biti dobra

Imam par pripremljenih zagonetki. Prozivam jednog po jednog učenika da ih pročitaju i pokušamo zajedno pronaći rješenje.

1. U jesen kreće prema jugu,
gdje ostaje zimu dugu.
Kada dođe proljeće,
opet nama dolijeće.
Draga nam je ova ptica,
a zove se
(lastavica)

2. Nježan i lijep kao cvijet,
veseli je njegov let.
Gdje je cvijeće
tamo lijeće...
Ima krila, nije ptica,
a bio je gusjenica.
(leptir)

3. Odijelo raznih boja
ova buba ima,
al' crveno s točkicama
najdraže je svima.
(bubamara)

4. Po zemlji skače, po vodi pliva,
a cijele zime dugi san sniva.
(žaba)

5. I kroz lišće i kroz snijeg
Podiže se bijeli stijeg.
Prije neg' se laste vrate,
Već u šumi ona cvate.

(visibaba)

6. Lice mi je crveno,
Srce mi je drveno.
Svi bi htjeli probati,

7. Malen sam ko zrno riže,
radišan i jak,
uvijek nas je puno braće,
ne plaši nas čak ni lav.
Crni, žuti ili bijeli,
mi ko vojnici pravi.
Što smo? Tko smo?
Mi smo
(mravi)

Pitam učenike za koje godišnje doba vežu rješenja zagonetka? Koje još biljke vidimo u proljeće? Koje životinje? Kako Vaša dvorišta izgledaju u proljeće? Kako izgleda školsko dvorište? Što mislite što ćemo danas raditi?

3. NAJAVA ZADATKA

Danas ćemo fotografirati proljeće u školskom dvorištu. Pazit ćemo na individualnost fotografija, mirnoću. Tko će ponoviti današnji zadatak?

4. REALIZACIJA (RAD)

Dok učenici traže kadrove i fotografiraju, nenametljivo ih obilazim, ukazujem na pogreške, ali i motiviram pohvalama. Prema potrebi pomažem oko korištenja fotoaparata.

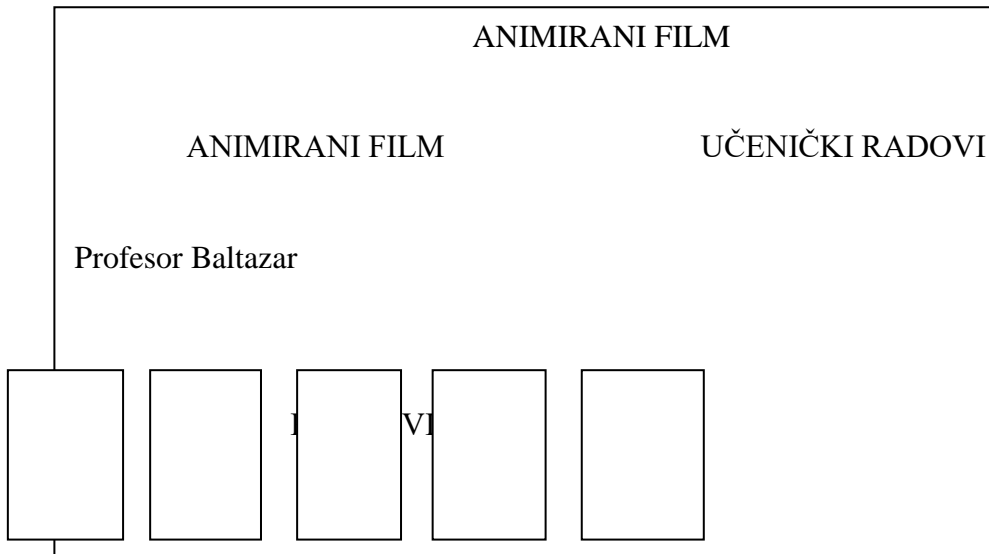
5. ANALIZA I VREDNOVANJE LIKOVNOG PROCESA I PRODUKATA

U zadnjem dijelu sata odlazimo u učionicu i fotografije projiciramo na ploči uz pomoć projektora i računala. Provodimo zajedničku analizu. Razgovaramo i analiziramo na način da još jednom ponavljamo koji je bio naš zadatak i gdje ga uočavamo na radovima. Tražimo radove u kojima prepoznamo ostvaren zadatak.

OCJENA:

STUDENT: Matea Šalina	Grupa	Razred	Datum
UČITELJ: Zvezdana Barić		3.	29.03. 2019.
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE			
<p>OBRAZOVNI ZADACI:</p> <p>e) Stjecanje znanja: prepoznati animirani film kao niz slika u pokretu, naučiti pokrenuti (animirati) vlastiti crtež, usvojiti pojam kadra, upoznati animirani film Profesor Baltazar Zagrebačke škole crtanog filma te usavršiti rad akvarelom.</p> <p>f) Stjecanje sposobnosti: poticanje kreativnosti i razvijanje divergentnog mišljenja, razvijati senzorne, praktične i intelektualne sposobnosti.</p> <p>ODGOJNI ZADACI: formiranje stavova, razvijanje estetičkih i radnih sposobnosti, poticanje strpljivosti i dosljednosti.</p>		<p>NAČINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. prema zamišljanju 5. prema izmišljanju 	
		<p>OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. Rad u parovima 4. Grupni 	
NASTAVNA JEDINICA			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cjelina: BOJA 2. Nastavna tema: Kadar, simbolika boja 3. Likovno područje: crtanje 4. Likovni problemi (<i>ključni pojmovi</i>): film, animirani film 5. Motiv: a) vizualni: Dvorište u proljeće b) nevizualni: c) likovni i kompozicijski elementi kao motiv i poticaj: 6. Likovno tehnička sredstva i likovne tehnike: akvarel 			
Nastavno sredstvo – reprodukcija: animirani film <i>Profesor Baltazar</i>		<p>NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Analitičko promatranje</u> 2. <u>Demonstracija</u> 3. <u>Razgovor</u> 4. Metoda scenarija 5. Rad s tekstom 6. Kombiniranje 7. Variranje 8. Građenje A9. Razlaganje 	

PLAN PLOČE:

**NASTAVNA
SREDSTVA I
OMAGALA:**

produkcija
avno umjetničko
lo
rodni oblici
činjeni oblici
apozitivi
ografije
foskop
evizor
leo
bča, kreda
alo:

ORELACIJA:
i jezik – medijska
animirani film

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

PRIMJEDBE:

1. PRIPREMA

Pozdravljam učenike i predstavljam se.

Provjeravam imaju li učenici potreban pribor. Upućujem ih da ih ne koriste dok ne budemo počeli s radom. Ponavljamo što su naučili o tehnici rada akvarelom.

2. MOTIVACIJA

Učenike pitam vole li gledati filmove. Nakon toga ih pitam vole li gledati animirane filmove. Nakon dobivenih odgovora, na zidu se projicira animirani film *Profesor Baltazar*. Kad je prošlo nekoliko sekundi, zaustavljam. Film se zaustavlja i tada objašnjavam pojam kadar: „Kadar je jedna sličica u filmu koju je crtač morao nacrtati.“ Nakon toga prikazuje se kadar koji slijedi poslije: „Što se promijenilo na ovoj sličici?“ Zatim opet prikazujem sljedeći kadar s istim pitanjem i tako do 5. kadra za redom. „Ima li velike razlike između ovih slika? Je li crtač crtao više detalja i velike detalje na svakoj idućoj slici? Što se sve promijenilo, a što je ostalo isto na slikama?“ Nakon što smo uočili razlike, detalje i promjene na kadrovima, postavljam pitanje kako će se pokrenuti lik na filmu ukoliko imamo samo sličice. „Znate li koliko je sličica potrebno za jednu sekundu crtanog filma?“ Razgovaramo o bojama u proljeću. „Koje boje vezujete uz proljeće?“ Naglašavam da postoje boje koje doživljavamo kao vedre i zato ih vežemo uz bujanje prirode. To su obično čiste boje. „Kakve boje vezujete uz godišnja doba sa manje sunca?“, „Znate li kako se jednim imenom zovu te boje?“. Boje koje više vežemo uz razdoblja kraja jeseni i početka zime nazivamo zagasite boje.

Na ploču postavim faze rasta cvijeta, ali pogrešnim redoslijedom. Jedan od učenika, kojeg prozovem, dolazi pred ploču i postavlja faze točnim redoslijedom. Nakon toga razgovaramo o razlikama između pojedinih faza: Što je sve novo naraslo? Da bih pobliže objasnila rast cvijeta, poslužit ću se kratkim filmom koji prikazuje ubrzani rast biljke: od izlaženja iz zemlje do uvenuća. Koje cvijeće raste u proljeće? Kako izgledaju stabla? Kako je to sve izgledalo prije? Jeste li ikad sudjelovali u sadnji nečega? Koje boje vezujete uz proljeće?

3. NAJAVA ZADATAKA

„Danas ćemo akvarelom izraditi vlastiti animirani film. Svatko od vas će zamisliti, a potom nacrtati vrstu cvijeća, biljke ili stabla kakvu bi on volio vidjeti u svojem dvorištu te prikazati njezin rast i promjenu u četiri sličice . Pri slikanju moramo pripaziti da nam slika budu uvijek na istome mjestu i da nam boje odgovaraju pojedinim fazama rasta. Tko će ponoviti zadatak?“

4. REALIZACIJA (RAD)

Učenici rade, za to vrijeme ja ih obilazim, potičem, motiviram za rad. Ukoliko bude potrebno, upozoravam ih da crtežu moraju biti na istome mjestu te da crtaju „malo po malo“, da ne crtaju prevelike detalje ili previše detalja na idućem kadru.

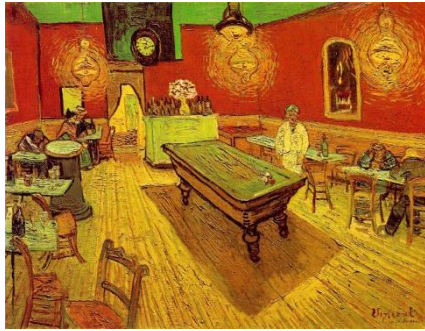
5. ANALIZA I VREDNOVANJE LIKOVNOG PROCESA I PRODUKATA

Nakon što su završili s radom, učenici dolaze pred ploču. Pitam koji je bio zadatak i kakve sličice, tj. kadrovi moraju biti u odnosu na svoje prethodne. „Na koji način se pokreće animirani film?“ Izaberem nekoliko radova i analiziram ih s učenicima. „Možemo li prepoznati ovaj izraz lica? Je li zadatak uspio?“

Ocjena:

STUDENT: Matea Šalina	Grupa	Razred	Datum
UČITELJICA: Armansa Ivanov		4.	16.04.2019.
PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA LIKOVNE KULTURE			
<p>OBRAZOVNI ZADACI:</p> <p>g) Stjecanje znanja: uočavati kontraste i dominacije boja, oblika, veličina na plakatu, reklami, televizijskoj poruci, povezivati vizualne i verbalne poruke, znati prepoznati grafički dizajn, upoznavanje s likovnim djelom.</p> <p>h) Stjecanje sposobnosti: vježbati sposobnost divergentnog mišljenja, opažati različite primjere dizajna u svojoj okolini, razvijati maštu, vježbati sposobnost korištenja mobitela u obrazovne svrhe</p> <p>ODGOJNI ZADACI: formiranje stavova, razvijanje kreativnih i radnih sposobnosti, njegovati pozitivan odnos prema radu, poticati strpljivost, poštivati različitost likovnog izražavanja</p>		<p style="text-align: center;">NAČINI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prema promatranju 2. nakon promatranja 3. prema sjećanju 4. <u>prema zamišljanju</u> 5. prema izmišljanju 	
NASTAVNA JEDINICA		<p style="text-align: center;">OBLICI RADA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frontalni 2. Individualni 3. <u>Rad u parovima</u> 4. Grupni 	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cjelina: BOJA 2. Nastavna tema: Kontrast i dominacija boja, oblika, veličina 3. Likovno područje: Primjenjeno oblikovanje – dizajn, slikanje 4. Likovni problemi (ključni pojmovi): kontrast, dominacija, plakat, grafički dizajn, kompjutorska grafika 5. Motiv: a) vizualni: dizajn plakata za <i>Dan planeta Zemlje</i> (22.4.) b) nevizualni: c) likovni i kompozicijski elementi kao motiv i poticaj: 6. Likovno tehnička sredstva i likovne tehnike: mobitel, mobilna aplikacija 		<p style="text-align: center;">NASTAVNE METODE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analitičko promatranje 2. Demonstracija 3. <u>Razgovor</u> 4. Metoda scenarija 5. Rad s tekstem 6. Kombiniranje 7. Variranje 8. <u>Građenje</u> 9. Razlaganje 	
<p>Nastavno sredstvo – reprodukcija: Vincent van Gogh – Noćni caffè, 1888. : Moulin Rouge – La Goulue, 1891.</p>			

PLAN PLOČE:

**NASTAVNA
SREDSTVA I
POMAGALA:**

1. Reprodukcija
2. Izravno umjetničko djelo
3. Prirodni oblici
4. Načinjeni oblici
5. Dijapozitivi
6. Fotografije
7. Grafoskop
8. Televizor
9. Video
10. Ploča, kreda
11. Ostalo: Računalo , projektor

KORELACIJA:

Priroda i društvo:
Dan planeta Zemlje

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

PRIMJEDBE:

1. PRIPREMA

Pozdravljam učenike i predstavljam se. Najavljujem da ćemo na današnjem satu koristiti mobitele i da će nam biti potrebna mobilna aplikacija koju trebamo skinuti. Na ploču pišem naslov aplikacije kako bi je svi lakše pronašli (Sketch – Draw & Paint). Nakon što su svi učenici instalirali aplikaciju, objašnjavam im ukratko kako se koristi.

2. MOTIVACIJA

Na ploču postavljam dva lika s različitim bojama majica. Jednog lika s crvenom i jednog lika sa zelenom majicom. Tražim od učenika da ih usporede. *Po čemu su likovi slični? Po čemu su likovi različiti? Kakve se boje nalaze na njima? Kako bi nazvali razlike između njih?*

(Suprotnost). *Podsjeća li Vas suprotnost među njima na neki pojam iz Likovne kulture?*

(Kontrast). *Kako bi Vi definirali pojam kontrast? Zaključujemo da je kontrast naglašena*

različitost. S kojim kontrastima iz Likovne kulture ste upoznati? Na ploču postavljam

fotografiju Vincenta van Gogha: *Noćni caffe, 1888*. Tražim od učenika da opišu sliku.

Vidimo li ovdje kakve kontraste? Kakav je odnos veličina? Koje sve oblike vidimo?

Na ploču postavljam crveni krug, plavi trokut i crveni kvadrat. *Što nam je na ovim*

fotografijama isto, a što različito? Koja boja se ponavlja? Na ploču postavljam još dva

kvadrata i jedan krug. Ima li više kvadrata ili krugova? Zatim postavljam tri kruga od kojih je

jedan najveći. *Po čemu je ovaj krug drugačiji? Zajedno ponavljamo što se u kojem redu*

fotografija isticalo. Kako bi jednim imenom nazvali to što se ističe, odnosno prevladava?

Ono što se ističe prema ostalom, označava prevlast, premoć naziva se dominacija.

Pokreće se Power Point prezentacija sa fotografijama planeta Zemlje.

Razgovor o našem planetu. Bez čega život na Zemlji ne bi bio moguć? Kako sve

zagađujemo Zemlju? Kako spriječiti zagađenje? Što ti radiš da bi pomogao Zemlji?

Da bi se podigla svijest o zagađenosti, u svijetu se 22.4. slavi Dan planeta Zemlje.

Kako bismo mogli informirati i upozoriti ljude o zagađenosti okoliša? Učenici nabrajaju

rješenja, jedno od njih je i plakat. Što je plakat i koja je njegova svrha? Za što se sve izrađuju

plakati? Budući da nas plakat o nečemu obavještava, sadržaj na njemu mora biti pomno

isplaniran i uređen. Slova su posebno stilizirana kako bi poruka bila jasna i lako uočljiva.

Prikaz plakata Moulin Rouge – La Goulue učenicima. Što ovaj plakat predstavlja? Prenosi li

jasnu poruku? Što je na ovome plakatu u kontrastu? Boja, veličina, oblici. Kontrastom se

različite figure naglašavaju i nadopunjuju. Koji su likovi važniji: veći i bliži ili manji i

udaljeniji? Koliko se slažu crna i žuta boja na plakatu? Nadopunjuju li jedna drugu? Koji još

kontrast primjećujete na plakatu?

<p>3. NAJAVA ZADATAKA</p> <p>Dijelim učenike u parove. Najavljujem današnji zadatak. Današnji zadatak je pomoću mobilne aplikacije izraditi plakat za <i>Dan planeta Zemlje (22.04.)</i>. Nakratko izlazimo na školsko dvorište kako bi učenici uslikali fotografije (najviše dvije) koje će dodati u svoj plakat, a može prikazivati dobre i/ili loše primjere očuvanja okoliša iz školskog dvorišta. Kad se vratimo u razred učenici dodaju fotografiju i pomoću mogućnosti aplikacije završavaju svoj plakat. Naglašavam da se također koriste s mogućnošću dodavanja teksta ali to ne smije biti Dan planeta Zemlje, već nešto što oni smisle. <i>Tko će ponoviti zadatak?</i></p>	
<p>4. REALIZACIJA (RAD)</p> <p>Učenici rade. Obilazim učenike i savjetujem: prenosi li ovaj rad neku poruku? Pazi da ne ostane velika praznina na plakatu. Potičem originalnost.</p>	OCJENA:
<p>5. ANALIZA I VREDNOVANJE LIKOVNOG PROCESA I PRODUKATA</p> <p>Završeni plakati prikazuju se putem Power Point prezentacije.. Tko će ponoviti današnji zadatak? Je li zadatak ispunjen? Što na plakatima dominira? Kako je naglašen kontrast na plakatima? Usporedi dva plakata. Koje boje prevladavaju? Kakve oblike prepoznaješ? Kada se obilježava Dan planeta Zemlje?</p>	